ՔԱՌԱՍՈՒՆԵՐԵՔԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը և 7 ամսվանը 6 րուբլի. ամսական 85 կոպ.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Сергіевская ул. № 5.
Tiflis, Rédaction „Mschak"
Խմբագրատան տելեֆոն № 2—53.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից)
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզվով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20—10 կոպ.
Տպարանի տելեֆոն № 67.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՄՇԱԿԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻ ԿՈՂՄԻՑ

Խնդրվում է այն բաժանորդներին, որոնք վճարել են տարեկան բաժանորդավճարի կէս մասը, ուղարկել նաև երկրորդ մասնավճար **5** րուբլին, որպէսզի թերթի առաքման գործում յուլիսի 1-ից ընդհատում տեղի չունենայ:

Տարեկան բաժանորդավճարը լրացնողները կը ստանան նաև խոստացված ՊՐԷՄԻԱՆ:

Մայիսի 29-ին Կարլսբադում վախճանվեց

ՔԱԼԱՆԹԱՐ ԻՎԱՆՕՎԻՉ ՔԱԼԱՆԹԱՐԵԱՆԸ,

որի մասին հոգեկան խորին կսկիծով յայտնում են ազգականներին, ծանօթներին և բարեկամներին հանգուցեալի ընտանիքը, եղբայրները և քոյրերը:
Հոգեհանգիստը կիրակի, յունիսի 1-ին, ցեր. ժամը 12-ին, Քամոյեան եկեղեցում:
Մարմինը Թիֆլիս բերելու և թաղման օրվայ մասին կը յայտարարվի առանձին:
540. 2—2

ԻՐԱՆՑ ԱՆՁԸ ԵՒ ԻՐԱՆՑ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻՆ ՍԻՐՈՂ
ՀԱՅՈՒՀԻՆԵՐԻ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
—oOo—
ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ԴԱՀԼԻՃՈՒՄ
(Գրիբօեդովսկայա փողոց)
Կիրակի, 1 յունիսի 1914 թ.
Փիլիսոփայութեան դոկտոր ՍԵԴՐԱԿ ԹԱՌԱՑԵԱՆՑ
Կը դասախօսէ հայերէն լեզուով

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ԽՈՐՏԱԿՈՒՄԸ
ՈՐՊԷՍ ՊԱՏՃԱՌ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՅՈՒՍԱՄՈԼՈՒԹԵԱՆ

(Մանրամասն ծրագիրը տես «Մշակ» № 112):
Դասախօսութիւնից յետոյ մտքերի փոխանակութիւն:
Դասախօսութեան սկիզբը ժ. $8^1/_2$-ին երեկ: Տեղերի գները 20 կոպ.—1 ր.:
Նկատ.—Հասարակութեան յարմարութեան համար անտրակտի ժամանակ կը գործէ հանրամատչելի բուֆէտ:
Տոմսակները կարելի է ստանալ. 1) «Գիր» գրավաճառանոցում (Վելիամինովսկայա փ.) 2) Կենտրոնական սրճարանում, քաղ. դումայի տակ, 3) Դասախօսութեան օրը ժամը 6-ից դահլիճի մուտքում:
առ. (ա. օ.) 532. 3—3

Ներկայ թւի մայիսի 24-ին կայացած

Հայոց Դրամատիկական Ընկերութեան
ՏԱՐԵԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

սրանով յայտնում է, որ կիրակի, յունիսի 1-ին, երեկոյեան ժամը 8-ին Մանթաշեան Առևտրական դպրոցի դահլիճում (Бебутовская ул. № 50) կայանալու է

Տարեկան ընդհանուր ժողովի շարունակութիւնը:

ՕՐԱԿԱՐԳԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ ԵՆ՝
Առաջին ժողովում քննութեան չառնված հարցերի քննութիւնը:
Ժողովը բացվելու է ճիշդ ժամը 8-ին: (Կ.) առ. 534. 2—2

Վ. Ա. ԼԵՎԱՆԴՕՎՍԿԻԻ ՊՐՕԳԻՄՆԱԶԻԱՆ

Մայիսի 26-ին ս. թ. տեղի ունեցած ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ հրամանով ՎԵՐԱԾՎԱԾ է

8-ԴԱՍԵԱՆ ԼԻԱԿԱՏԱՐ ԳԻՄՆԱԶԻԱՅԻ

պետական արական գիմնազիաների իրաւունքներով և տղաների ու աղջիկների միատեղ ուսումնառութեամբ բոլոր դասարաններում: Տեղեկութիւններ կարելի է ստանալ դիւանատանը ամեն օր՝ առ. ժամը 10-ից մինչև ցերեկվայ ժամը 2-ը:
(Կ.և.) առ. Թիֆլիս, Դունեբսկայա փ., սեփ. տ. № 10. 535. 3—2

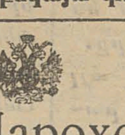

Русское Общество Пароходства и Торговли
ՌՈՒՍԱՑ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԹԻՖԼԻՍԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ

ապրանքներ յանձնելու, ընդունելու, շոգենաւային տոմսակներ ծախելու համար յունիսի 1-ից մինչև սեպտեմբերի 1-ը կը լինի բաց առաւօտ. ժամը 9-ից մինչև ժամը 2-ը ցեր.:
Սոլօլակսկայա փ. № 9, տելեֆոն № 11. Կառավարիչ Ս. Խ. Սուլխանեանց
առ. 548. 1—1

Է. ԿԼԱՐԻ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆԸ

ՏԵՂԱՓՈԽՎԵԼ Է յատուկ յարմարեցված նոր ընդարձակ բնակարան Դվօրցօվայա փող. վրա, վրաց ազնուականների տան մէջ, № 5, ուր Նոր-Ակումբն է: Լուսանկարչատունն ունի խոշոր պաւիլիօն խմբանկարների և այլ տեսակ նկարների համար: Նոյն տեղը տրվում է երկու սենեակ գրասենեակի համար:

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐ. ԲԱՐՁՐ. ՄԵԾ ԻՇԽԱՆ ՆԻԿՈԼԱՅ ՄԻԽԱՅԼՕՎԻՉԻ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ Թիֆլիսի Արքունական թատրոնի, «Օֆիցեր. էկօնոմ. Ընկերութեան», Թիֆլիսի քաղ. ինքնավարութեան ծառայողների, «Արտիստ. Ընկերութեան»: (օ.մ.) առ. 506. 5—5

Ռուսաստանի հարաւում մրրկից վնասվածների օգտին հանգանակութիւն կատարող

ԿՈՄԻՏԷՏԻ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔԸ

յայտարարում է ի գիտութիւն ընդհանուրի, որ մայիսի 30-ից ս. թ. Բաժանմունքը փակված է և նուիրատուութիւնների ընդունելութիւնը դադարեցված: Նրանք, որոնց մօտ գտնվում են հանգանակութեան գրքոյկներ, թող բարեհաճեն հանգանակված դրամների հետ միասին ներկայացնել կոմիտեի գանձապահ՝ վաճառականների աւագ Արշակ առ. Ղազարիչ Միլեանին. 546. 1—1

„КИНОПЛАСТИКОНЪ"

—◆— или —◆—
ТЕАТРЪ ИСКУССТВЕННЫХЪ ЛЮДЕЙ
Михайловскій пр., № 163
Кинопластическія картины демонстрируются на открытой сценѣ, при реальной декораціи, БЕЗЪ ЭКРАНА.

Программа на 1, 2 и 3 Іюня

Кинопластиконъ:
Шаловливый Арлекиндъ (Пантомима).
Кавалеръ Розъ (Дуэтъ).
Танецъ венгерскихъ цыганъ
Въ тактъ вальса.

Кинематографъ:
ПРОТЭА
(Драма въ 4 частяхъ)
Часть 1-я „ОГНЕННЫЙ БАРЬЕРЪ",
Часть 2-я „ТАИНСТВЕННЫЙ ДОМЪ",
Часть 3-я „ВОЗДУШНОЕ ЛАССО" и
Часть 4-я „ВОЛШЕБСТВО РОЗЪ".
НАКАЗАНІЕ ГОНТРАНА
(Комическая)

Начало ровно въ 7 час. вечера.

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՈՒՆ
(ԶՈՒԲԱԼՕՎԻ ԱՆՈՒԱՆ)

Վաղը, երկուշաբթի յունիսի 2-ին
Գ. ՓԻՐՈՒՄԵԱՆԻ երեկոյ
ՀԱՅԿ. ԴՐԱՄ. ԽՄԲԱԿՑ.
Մասնակց. դերասանների կը ներկայացնէ—Ա. Ցագարելիի յայտնի
ՍԻԲԻՐԱԿԱՆ
3 գործ. կոմէդիա, թարգմ. Միրաղեանի
II
ՈՒՇ Է
Գ. ՓԻՐՈՒՄԵԱՆԻ ՀԱՆԱՔՆԵՐԻՑ
ՄԱՍՆԱԿՑՈՒՄ ԵՆ.—տ. տ. Գուլազեան, Մանուչարեան, Մարգարիտ, Ցամիկ, օր. օր. Արծուիկ, Էմմա, պ. պ. Գալստեան, Գաւրօշ, Լազարեան, Ղազարեան, Մարկոսեան, Յարութիւնեան, Յարութիւնեան II, Պօղոսեան, Փիրումեան և ուրիշները:
Սկիզբը երեկ. ժամը $8^1/_2$-ին:
Վարչութեան հերթապահ անդամ՝ ՄԻՔ. ՍՏԱՄԲՕԼՑԵԱՆ
առ. 545. 1—1

ՆԿԱՐԻՉ Ա. ՖԷԹՎԱՃԵԱՆԻ ԱՆԻԻ ԱԼԲՈՄԸ

◆ գունատիպ ◆
Լոյս տեսած Վիեննայի Գռաֆիշէ Քունստ Ինդուստրի Կայսերական Ընկերութեան տպարանում:
ԾԱԽՎՈՒՄ Է Թիֆլիսում մեծաքանակ—Մաշինեանցի խանութում (Մադաթեան կրպ.), իսկ հատով—«Բլան է Նուար» խանութում և «Գուտենբերգ» գրավաճառանոցում: Գինը—հատով՝ 1 ր. 20 կ., մեծաքանակ գնողներին զեղչ 20%.
(Կ.) առ. 122. 25—17

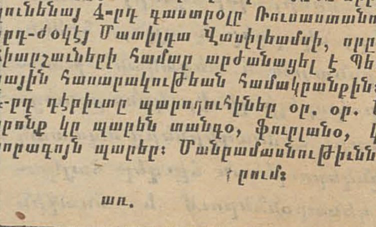

ՑԻՐԿ
Ֆ. ԻՊԱՏՕՎԻ

Միխայլօվսկի պր. № 189, Մուշտայիդի մօտ:
Այսօր, կիրակի, յունիսի 1-ին տեղի կունենայ հանդիսաւոր տօնական ներկայացում բաղկացած 3 բաժանմունքից և 18 բազմազան №№-երից: Այսօր տեղի կունենայ 4-րդ գաստրօլը Ռուսաստանում միակ օրիորդ-ժօկէյ Մատիլդա Վասիլեամսի, որը իր համարձակ ձիարշաւների համար արժանացել է Պետերբուրգի ցիրկային հասարակութեան համակրանքին: Այսօր նոյնպէս 4-րդ դէբիւտը պարողուհիներ օր. օր. Սոբօլեվսկիների, որոնք կը պարեն տանգօ, ֆուրլանօ, կի-կա-պու և այլ նորագոյն պարեր: Մանրամասնութիւնները ծրագրերում:
առ. 543. 1—1

ԴՈԿՏՈՐ
Ա. Դ. ՇԱՀԲԱԶԵԱՆԸ
ԲԵՐԼԻՆՈՒՄ

Ասիստենտ Բեռլինի համալսարանի Charité հիւանդանոցի
Շարունակում է ընդունել Գերմանիա դիմող հիւանդներին և խորհրդակցութիւններ է կազմում մասնագէտ-պրոֆեսորների հետ:
Նոր հասցէն՝ Берлинъ, Фридрихштрассе 133 а. Телефонъ Норденъ 34—69. Berlin, Friedrichstr. 133 a.
(օ. մ.) առ. 391. 100—14

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Մ. Ի. ՄՈՒՐԱԴԵԱՆ
(Ասսիստենտ Բերլինի պրօֆ. Պօզների)

ԱՐԴԷՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԵԼ Է ԲԵՐԼԻՆԻՑ և մայիսի 1-ից ընդունում է հիւանդներին ՊԵԱՏԻԳՕՐՍԿՈՒՄ: (Կովկասեան հանքային ջրերում):
Հասցէն՝ Пятигорскъ, Елизаветинская ул. д. Архипова, за соборомъ.
(Կ. հ.) առ. 104. 50—33

ԿՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ռտիշչեվսկայա 13, տելէֆոն 4—21.
Ընդունելութիւն թէ կանանց և թէ տղամարդկանց, նոյնպէս և վիրաբուժական կարիք ունեցող մնայուն (стаціонаръ) հիւանդների (բացի վարակիչ և հոգեկան հիւանդութիւններից) վաղօրօք գրվելու պայմանով:
Ընդունելութիւն՝ կանանց հիւանդ. ամեն օր՝ ժ. 11—12 առ.:

Հիւանդանոցի բժիշկները
Ա. Ա. Յարութիւնեան
Ն. Ն. Վեսելօվզօրօվ
Վ. Ա. Ջակրժեվսկի
Ի. Գ. Կալամկարեան
Ա. Ա. Նովիցկի
Գ. Ն. Տէր-Ներսէսեան
Ա. Ր. Փիշէր
Ս. Պ. Շահպարոնեանց
(հ.կ.) առ. 868. 100—59

ԲԺԻՇԿ
Տ. ՄԱԿԱՐԵԱՆ

Մասնագէտ վեներական, միզասեռական, կաշուի և սիֆիլիս հիւանդութիւնների, մայիսի 15-ից մինչև սեպտեմբերի 1-ը վերսկսեց հիւանդների ընդունելութիւնը ՊԵԱՏԻԳՕՐՍԿՈՒՄ
Верхній бульв., д. Зипаловой.
(օ. մ.) առ. 547. 12—1

ԲԺԻՇԿ
Մ. Կ. ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ
Սիֆիլիս, վեներական եւ կաշուի հիւանդութիւնների:
Սրսկումն «606»-ի և «914»-ի:
Ընդունելութիւն (առ. ժ. 1—2
(եր. ժ. 5—8
Ելիզաւետինսկայա փ. № 39. տ. Ջաղէթեանի
Տէլէֆօն № 9—17.
(չ.ու.կ.) առ. 901. 100—81

ԴԱՐՁԵԱԼ ԼԱԶԱՐԵԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Անցեալ անգամ, խօսելով Լազարեան ճեմարանի 100-ամեայ յօբելեանի մասին, մենք ընդգծեցինք այն միտքը, որ այդ յօբելեանը կարող է համազգային բնաւորութիւն ստանալ միայն այն ժամանակ, երբ նրա ղեկավարները աշխատեն յատկացնել նրան իր նախկին ֆունկցիաները և միսսիան, որի համար և հիմնել են երջանկայիշատակ Եղիազարեանները կամ Լազարեանները:

Լազարեան ճեմարանի միսսիան եղել է՝ ծառայել բովանդակ հայութեան—թէ Ռուսաստանի, թէ Թիւրքիայի և թէ Պարսկաստանի—և միևնոյն ժամանակ լինել կուլտուրական կապ հայութեան և Մեծ Ռուսաստանի միջև: Իր գոյութեան առաջին շրջանում նա ծառայել է այդ նպատակին, վերջին շրջանում և այժմ նա շեղվել է այդ նպատակից. նա այժմ ծառայում է միայն ռուսիֆիկացիայի գաղափարին, մինչ այն աստիճան՝ որ նոյն իսկ Գեգուլիանովի պէս մի բարեմիտ վերատեսուչ ռուս սօխլնիկների կողմից համարվում է անբարեյոյս, որովհետև նա ռուսիֆիկացիայի գաղափարը ուժեղացրած տեմպով առաջ չէ տանում:

Լազարեան ճեմարանի միջնակարգ մասը այսօր ներկայացնում է մի սովորական պետական գիմնազիա: Ռուսաստանը այդպիսի հարիւրաւոր գիմնազիաներ ունի և ոչնչով չի տուժի, եթէ մէկը պակաս լինի և նրա փոխարէն լինի մի կրթական հաստատութիւն, որի նպատակը լինի Կովկասի, Պարսկաստանի, Թիւրքիայի զանազան անկիւններից եկած հայ մանուկներին կրթել այնպէս, որ նրանք լինեն լաւ հայագէտներ, լաւ ռուսագէտներ և, կատարելագործելով իրանց ուսումը մասնագիտական - արևելագիտական բաժնում, ցրվեն այդ երկրները, իբրև ուսուցիչներ, գիտնականներ, և զօրեղ կապ ստեղծեն Արևելքի և ռուսական կուլտուրայի միջև:

Եթէ այդ ուղղութեամբ փոխվի Լազարեան ճեմարանի ծրագիրը, ինչպէս և ծրագրել են նրա բարեյիշատակ հիմնադիրները, թողնելով ահագին կարողութիւն, այդ դէպքում Լազարեան ճեմարանը կը դառնայ մի փայփայելի հաստատութիւն ամբողջ հայութեան համար և նրա 100-ամեակի տօնախմբութիւնն էլ կը վերածվի համազգային հայկական և ռուսական տօնի ու հայ ժողովուրդն էլ կը նպաստէ նրա աւելի մեծ բարգաւաճման իր նուէրներով:

Հ. Առաքելեան

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—o—

ԱՅՍ ԵՒ ԱՅՆ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

30 մայիսի

ԲՈՒԽԱՐԵՍՏ.—Մինիստր-նախագահը ընդունելով Պետ. Հեռ. Գործակալութեան թղթակցին՝ պարզեց նրան Ռումինիայի խաղաղ կուլտուրական աշխատանքի պատկերը և թւեց այդ ուղղութեամբ նախատեսվող մի շարք լուրջ հարցեր: Մինիստր-նախագահն ասաց, որ Ռումինիան մեծ ուրախութեամբ է դիմաւորում Կայսրի և Օգոստափառ Ընտանիքի գալուստը իբրև նոր թանգագին գրաւական Ռուսաստանի և Ռումինիայի բարեկամական յարաբերութեան: Նոյն մտքով արտայայտվեց նաև արտաքին գործերի մինիստր Պորումբարոն:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ.—Ներքին գործերի մինիստրը Դումային ներկայացրեց օրէնսգիծ՝ կացարանների սանիտարական պահպանութեան մասին:

ՊԱՐԻԶ.—Նոր կաբինէտի դեկլարացիայի մէջ մատնանշված է լինելու, որ նա յենվելու է անպայման հանրապետական մեծամասնութեան վրա:

Մինիստր Սազօնովի Կօնստանցա մեկնելու առիթով, «Տանը» ասում է. «Թագաւոր Կայսրի այցելութիւնը կարող է անդրադառնալ ոչ միայն Բալկանների քաղաքական հաւասարակշռութեան վրա, այլ և Եւրոպայի ամբողջ դիւանագիտական սիստեմի վրա, որը կենթարկվի էական փոփոխութեան այն դէպքում, եթէ Ռուսաստանի մերձեցումը Ռումինիայի հետ հանգէ ռուս-ռումինական համաձայնութեան»:

Մինիստրների խորհրդի նիստում ըն-

[illegible] 18,000 անասուն։

ԹԻՒՐՔ-ՅՈՒՆԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

30 մայիսի

[illegible]

Պատգամաւորների պալատ։ Պատասխանելով հարցապնդումին, Վենիզէլոսը նկարագրեց Թրակիայի և Փոքր-Ասիայի յոյների հալածանքները և յայտնեց, որ դրութիւնը դարձել է լուրջ, անգամ շատ լուրջ։ «Կառավարութիւնը գիտէ,—ասաց Վենիզէլոսը,—որ եթէ վերջ չը լինի ներկայ ցաւալի դրութեան, յոյն կառավարութեանը կը մնայ արդէն չը բաւականանալ լոկ բողոքներով»։ (Բուռն ծափահարութիւն)։ Վենիզէլոսը աւելացրեց, որ բացի յոյն տարրի նկատմամբ գործադրվող բռնութիւններից՝ լինում են ամեն բոպէ պայմանագրերի ու յունահպատակների իրաւունքների խախտում։ «Մենք յոյս ունենք,—վերջացրեց Վենիզէլոսը,—Թիւրքիայի վերջին օրերս արած յայտարարումների հիման վրա, որ նրան կաջողվի վերջ դնել իրերի արդի դրութեան, որպէսզի Յունաստանը հնարաւորութիւն ունենայ բարի յարաբերութիւններ պահպանել Թիւրքիայի հետ»։ Վենիզէլոսի յայտարարութիւնները գործեցին ուժեղ տպաւորութիւն։

ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏՈՒՄ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

30 մայիսի

ԼՈՆԴՈՆ.—Համայնքների պալատ։ Մակկէննա ճառ արտասանեց ի պաշտպանութիւն կառավարութեան, որ պայքարում է կռւող սուֆրաժիստուհիների դէմ։ Հռետորը մեղադրում է նրանց, որոնք գումարներ են նուիրում կռւող սուֆրաժիստուհիների ֆօնդի համար, որովհետև նրանց փողով կաշառվում են դժբաղդներ, որոնք պատրաստ են մի քանի շիլլինգով յանցագործութեան դիմել, բանտ նստել և բանտում սովամահ անել։

Պատգամաւոր Կինգը պալատում հարցրեց, թէ եղե՞լ է արդեօք որևէ համաձայնութիւն Ռուսաստանի և Մեծ-Բրիտանիայի միջև զինուորա-ծովային ուժերի մասին, չե՞ն վարվում ներկայումս բանակցութիւններ այդ տեսակ համաձայնութիւն կապելու մասին։ Պատգամաւոր Բայլս հարցրեց, թէ ինչ չափով այդպիսի համաձայնութիւնը կարող է ազդել անգլո-գերմանական յարաբերութիւնների վրա։ Գրէյը պատասխանեց, որ նման հարցեր ուղղվեցին կառավարութեանը 1913 թ. ցամաքային ուժերի յարաբերութիւնների մասին։ Այն ժամանակ Ասկվիտը յայտնեց, որ եթէ մեծ պետութիւնների միջև պատերազմ ծագէ, ոչ մի՝ մինչ այդ չը հրատարակված համաձայնութիւն չի ճնշի կառավարութեան կամ պարլամենտի ազատութիւնը՝ վճռելու այն հարցը, թէ պէ՞տք է Անգլիան մասնակցէ պատերազմին, թէ՞ ոչ։ Այդօրինակ դրութիւնը մնում է և այժմ և միևնոյն ուժի մէջ, ինչպէս 1913 թ.։ Գրէյը յարակցեց, որ ոչ մի բանակցութիւն, որպիսին հակասէ Ասկվիտի անցեալ տարվայ արած յայտարարութիւններին, մինչև այժմ չէ եղել, չէ վարվում ներկայումս և հազիւ թէ այդ տեսակ բանակցութիւնների մասին խօսք լինի։ Եթէ, սակայն, համաձայնութիւն կապվի անհրաժեշտութիւնից դրդված, կարծվում է, որ այդ մասին անյապաղ կը զեկուցվի պարլամենտին։

«Պարսկաստանի ճգնաժամը» յօդուածի մէջ «Թայմսը» նախատեսում է բարդութիւններ։ Լրագրի ասելով, շվէդական ժանդարմէրիան չը հասաւ իր նպատակին, բայց ամուր հիմքերի վրա դրեց կարգուկանոնը և հանգստութիւնը, որ պաշտպանում էին ռուսաց զօրքերը հիւսիսում և անգլիական զօրքերը՝ հարաւում. մինչդեռ պարսից կառավարութիւնը կամենում է ժանդարմէրիա մտցնել նաև հիւսիսային մասում, թէև Ռուսաստանը պնդում է, որպէսզի այնտեղ կարգուկանոնի պաշտպանութիւնը յանձնվի պարսից կօզակային բրիգադային, որ իսկապէս գտնվում է պարսկական հսկողութիւնից դուրս։ Այդպէս է ահա՝ ապագայ բարդութիւնների առաջին աղբիւրը։ Երկրորդը կայանում է չէզոք մասում օրինականութեան բացարձակ բացակայութեան մէջ, ուր, բացառութեամբ մի քանի քաղաքների, դրութեան տէրը աւազակներն են։ Ուստի, երբ Պարսկաստանի կարգաւորման հարցը նորից քննվի, նա անջատ չի լինի չէզոք հարցից։

ՅՈՒԶՈՒՄՆԵՐԸ ԻՏԱԼԻԱՅՈՒՄ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

30 մայիսի

ԲՕԼՕՆԻԱ.—Հեռագրական, հեռախօսի և երկաթուղային հաղորդակցութիւնը Ռավէննայի հետ խզված է։ Գիւղերում նկատելի են գործադուլների խմբեր։ Նրանց ցրելու համար ուղարկված են զօրքեր։

ՀՌՈՄ.—Միլանից, Գէնուայից և Թուրինից տեղեկացնում են, որ կեանքը մտնում է իր սովորական ընթացքի մէջ։ Նէապօլում կեանքը հանգիստ է։

ՆԷԱՊՕԼ (Ուշացած).—Մայիսի 29-ի երեկոյեան Րէտիֆիլօյի մօտերը ամբոխը մի նրբափողոցում երկար ժամանակ անկարգութիւններ էր անում և քարեր նետում զինուորների վրա։ Տներից մէկի պատուհաններից կրակեցին զօրքերի վրա, որ նոյնպէս կրակ բացեց. սպանվեցին 2 ցուցարար։ Զօրքերը, որոնք մնացին 18 ժամ փողոցներում, վերադառնում են իրանց զօրանոցները ազգաբնակութեան բուռն ողջյններով։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Բարձրագոյն հրաման կառավարիչ Սենատին 1914 թւին, մայիսի 2-ին. «Հայ-լուսաւորչական արքեպիսկոպոս Անանիա Համազասպեանցին ամենաողորմածօրէն արձակում ենք Շամախու հայ-լուսաւորչական թեմի կառավարչի պաշտօնից»։

Մայիսի 2-ին. «Հայ-լուսաւորչական եպիսկոպոս Կարապետ Տէր-Մկրտչեանին ամենաողորմածօրէն հրամայում ենք լինել Շամախու հայ-լուսաւորչական թեմի կառավարիչ»։ («Ճ.»)

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ՆԻՍՏԸ

Ուրբաթ, մայիսի 30-ին, ցերեկվայ ժամը 4-ին փոխարքայի պալատի Սպիտակ դահլիճում կայացաւ Ռուսաստանի հարաւում տեղի ունեցած մրրկից վնասվածներին օգնող կօմիտէի կովկասեան ճիւղի վերջին նիստը, որին նախագահում էր իշխանուհի Ճավճավաձէ, մասնակցութեամբ 16 անդամների, որոնց մէջ էին փոխարքայի պաշտօնակատար գեներալ Միշլայեվսկի, էկզարխի պաշտօնակատար՝ Պիմէն եպիսկոպոսը, հայոց առաջնորդ Մեսրոպ եպիսկոպոսը, հայ-կաթոլիկների առաջնորդ Սարգիս վարդապետը, շէյխ-ուլ-իսլամը, տ. տ. Միշլայեվսկայա, Պետերսօն, վաճառականների աւագ Ա. Միլեանը, մէշչաննների աւագ Բ. Առաքելեանը, «Кавказъ» լրագրի խմբագիր Սիլվէցկի, «Մշակի» խմբագիր Հ. Առաքելեան, Կովկ. Հայոց Բարեգ. Ընկ. նախագահ Ս. Ցարութիւնեան և այլք։

Կարդացվեց նախորդ նիստի արձանագրութիւնը, որ և հաստատվեց։ Ապա գանձապահ Միլեան և քարտուղար Մակարով զեկուցին, որ մարտի 21-ից մինչև մայիսի 30-ը ընդամենը ստացվել է 47,278 ր. 57 կ., նոր ստացվել է նաև Մեսրոպ եպիսկոպոսի ձեռքով 164 ր.. 72 կ. և շէյխ-ուլ-իսլամի ձեռքով 10 ր., ընդամենը 47,653 ր. 29 կ.։ Ծախք եղել է մինչև այսօր 216 ր. 60 կ.։ Ուղարկված է մրրկից վնասվածներին օգնելու համար 28,000 ր., որով մնում է -առ ձեռն պատրաստ դրամ 19,436 ր.։ Սակայն դեռ կան այլ ծանուցված ստանալիքներ, ինչպէս «Баку» թերթից և այլն, այնպէս որ մնացորդ գումար կը լինի 20,000 ր.։

Ժողովը որոշեց հեռագրով յայտնել այդ մասին կօմիտէի նախագահուհի կոմսուհի Վօրօնցօվա-Դաշկօվային և խնդրել հրահանգ, թէ ինչ անել այս գումարը կամ ուր ուղարկել։

Ապա, գտնելով որ կօմիտէի միսսիան աւարտված է, ժողովը որոշեց լուծված համարել կօմիտէն, խորին շնորհակալութիւն յայտնել իր նախագահուհի կոմսուհուն և բոլոր նուիրատուներին, խնդրել այն անձանց, որոնց մօտ գտնվում են հանգանակութեան գրքոյկներ, վերադարձնել գանձապահին, և ապա բոլոր թղթերն ու դօկումենտները յանձնել ի պահպանութիւն փոխարքայի դիւանատան, յայտարարելով լրագիրներում կօմիտէի լիկվիդացիայի մասին և այն, որ այլևս նուէրներ չեն ընդունվում։

Թէ ինչ գործադրութիւն կը տայ նախագահուհի կոմսուհին մնացորդ 20,000 ռուբլի գումարին, այդ, ի հարկէ, յայտնի կը լինի։

ՄԻ ԱՌԱՋԱՐԿ

Ուրբաթ, մայիսի 30-ին, երեկոյեան ժ. 6-ին, Հայ Գրողների Ընկերութեան գրասենեակում, Մօսկվայից եկած նկարիչ Սարեանի և պ. Գէօրգեանի հրաւէրով, կայացաւ մի մասնաւոր խորհրդակցութիւն, նախագահութեամբ Շիրվանզադէի, նորերս Մօսկվայում հաստատված մի կուլտուրական ընկերութեան ճիւղը Թիֆլիսում բանալու մասին։

Ինչպէս գիտեն մեր ընթերցողները, Մօսկվայում հայ ինտելիգենցիայի նախաձեռնութեամբ հիմնվել է Հայաստանի հնութիւնները պահպանելու նախանձախնդիր անձանց մի ընկերութիւն, որի նպատակն է թէ քայքայվող ճարտարապետական հին շէնքերը և կոթողները ռեստաւրացիայի ենթարկել և թէ պահպանել փչացումից ու անհետացումից յիշատակարաններ, կոթողներ, ձեռագիրներ, դրամներ, նկարներ և այլն, հիմնել մի քանի կենտրոնական և տեղական թանգարաններ, ուր կարելի լինէր կենտրոնացնել հնութիւնները։ Հիմնադիրները նպատակ ունեն հիմնել ընկերութեան ճիւղեր հայկական զանազան կենտրոններում և առաջին հերթին՝ Թիֆլիսում և Էջմիածնում։

Մտքերի փոխանակութիւնից յետոյ, ժողովը անհրաժեշտ գտաւ կենտրոնական թանգարանը հիմնել Էջմիածնում, յարաբերութեան մէջ մտնել Հայոց Ազգագրական Ընկերութեան հետ, որ համանման նպատակ ունի, և ապա ընտրեց մի ժամանակաւոր մասնաժողով, բաղկացած եօթն անձերից, որի հետ Մօսկվայի կենտրոնական վարչութիւնը կարող է բանակցել և որը պէտք է առաջիկայ աշնան նախաձեռնէ ճիւղի բացումը։ Այդ 7 անձինքն են՝ Հ. Առաքելեան, Մ. Բերբերեան, Շիրվանզադէ, Ս. Խանզադեան, Ե. Թադէոսեան, Ատրպետ, Գ. Լևոնեան։

ԱՅՍՕՐՎԱՅ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պատուիրակային ընտրութիւնները այսօր կը վերջանան Թիֆլիսի երկու եկեղեցիներում—Վանքի և Քամոյենց—որտեղ անցեալ կիրակի չը կատարվեցին։ Առանձնապէս կարևորութիւն ունի Վանքի եկեղեցու ընտրութիւնը։ Իբրև մայր եկեղեցի կամ առաջնորդական եկեղեցի՝ նրա ժողովրդի ձայնը առանձին կարևորութիւն ունի։ Ընտրելով պատուիրակներ ներկայ հոգաբարձութեան—որի մէջ է և առաջնորդը, իբրև նախագահ և համախոհ—ընդդիմադիր հոսանքների կանդիդատներից, մայր եկեղեցու ժողովուրդը իր անվստահութիւնը արտայայտած կը լինի այդ հոգաբարձութեան, իսկ ընտրելով պատուիրակներ ներկայ հոգաբարձութեան կողմնակիցների կանդիդատներից, նա իր վստահութիւնը արտայայտած կը լինի նրան։

Քուէարկութեան արդիւնքը ցոյց կը տայ, թէ ում կողմն է Վանքի ժողովրդի մեծամասնութեան համակրութիւնը, իսկ այդ համակրութիւնը, անկասկած, բացառիկ նշանակութիւն ունի։

Գալով առհասարակ ընտրութիւնների հետևանքներին Թիֆլիսի բոլոր եկեղեցիներում և թեմի այլ տեղերում, պէտք է ասած, որ, ինչպէս ցոյց են տալիս մինչև այժմ ստացված տեղեկութիւնները, մեծամասնութիւնը պատկանում է ընդդիմադրականներին, այնպէս որ կարելի է յուսալ, որ Ներսիսեան դպրոցի ներկայ լճացած, միապաղաղ և թայֆայական մթնոլորտի մէջ առաջիկայ պատուիրակային ժողովը կը մտցնի փոքր ի շատէ թարմութիւն և մաքրագործումն։

—

Մողնու եկեղեցու մի ծխական խնդրում է մեզ յայտնել, թէ անկասկած է այն փաստը, որ մայիսի 25-ին՝ պատուիրակների ընտրութեանը մասնակցել են անձինք, մըտցված տէր-Վարդան քահանայի ցուցակի մէջ, որոնք բնաւ իրաւունք չունէին մասնակցելու, որովհետև ընտրութիւններին մասնակցելու իրաւունք ունեն միայն այն անձինք, որոնք առնուազն երկու տարի ծխական են եղել։ Արդ, յիշեալ ծխականը մատնացոյց է լինում երկու անձանց վրա՝ Ստեփան Տէր-Աւետիքեանի և Գուլօյեանի, որոնք 1) մի տարի հազիւ կայ, որ հաստատվել են Թիֆլիսում, գալով գաւառներից. 2) վերջինը հազիւ 22—23 տարեկան է. 3) մի պատանի ևս ինքը յայտնեց ժողովում, որ միայն մի տարի է ծխական։ Հրաւիրում ենք առաջնորդի ուշադրութիւնը այս փաստերի վրա, քանի որ նրան տրված է բողոք։

ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Գաւառներում

Սուրամ, 28 մայիսի

Մայիսի 25-ին, կիրակի, կայացաւ Սուրամի գործակալութեան գիւղերի պատուիրակների ժողովը և Ներսիսեան ազգային հոգևոր դպրոցի հոգաբարձական ընտրութեան մասնակցելու համար պատգամաւոր ընտրվեց տեղիս գործակալ՝ Յովսէփ ա. ք. Առուծեանը, իսկ կանդիդատ՝ մեր ծխական դպրոցի աւ.-ուսուցիչ Յովհ. Դաւթեանը։

Ծխական

ԻՄ ՍՐՏԱԲՈՒՂԽ ԽՕՍՔԸ

ԽՈՒԴԱԴԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻ ԱՌԱՋԻՆ ՇՐՋԱՆԱՒԱՐՏ ՍԱՆՈՒՀԻՆԵՐԻՆ

Այս տարի լրացաւ Թիֆլիսի Խուդադեան Որբանոցի գոյութեան 10-ամեայ շրջանը։ Ներկայ մայիսին նրա սանուհիներից 5-ը աջողութեամբ աւարտեցին Ցովնանեան օր. դպրոցի VIII-ամեայ դասընթացքը, մէկը աւարտեց Գայեանեան օր. դպրոցի VII-ամեայ դասընթացքը և մէկը Կովկ. Հայուհեաց Բարեգործ. Ընկ. դպրոցը *)։

Սա առաջին ծաղկեփունջն է, որ տալիս է հայ ժողովրդին վերոյիշեալ հաստատութիւնը, և նրա առաջին շրջանաւարտները, թողնելով աշակերտական նստարանը, այսուհետև պիտի մտնեն կեանք՝ գործելու և աշխատելու հայ իրականութեան ասպարէզի վրա։

Նրանց ապագայ գործունէութեան ուղեցոյցը պիտի լինի այն մտաւոր-բարոյական կրթութիւնը, որը իրանց հետ տանում են հայ կեանքի այդ նորաբողբոջ ծաղիկները։

Դաստիարակող ոյժը կեանքի մէջ ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ մշտական ձգտում դէպի բարին ու ճշմարիտը, դէպի գեղեցիկն ու իդէալականը. նա իր զօրութեամբ զարթեցնում է, կրթում մարդկային հոգու մէջ թմրած բարի զգացմունքները, տարրալուծելով և չէզոքացնելով չար հակումների ազդեցութիւնը մարդկանց մտքերի և սրտերի վրա։

Սերմանեցէք կեանքի մէջ բարին ու գեղեցիկը, ինչ ասպարէզի վրա էլ վիճակվի ձեզ գործել. իմացէք, որ դրա մէջ է մարդկային գոյութեան իմաստն ու նպատակէտը։ Ձեր բարի գործերը, որքան էլ աննշան լինեն իրանց ծաւալով, կը բերեն ժամանակին բարի պտուղներ, որոնք կը լինեն ձեր կեանքի հոգեկան մխիթարութիւնը. մի մոռանաք, որ աշխարհի թշուառութեան դէմ այդ բարոյական զէնքն է, որ պայքարում է մարդկութիւնը։ Այդ պայքարը անմեռ է, քանի կայ և ապրում է աշխարհը. նրան դուք նուիրեցէք ձեր սրտի լաւագոյն իղձերն ու ձգտումները։

Կեանքը եդեմական դրախտ չէ իր կախարդական երջանկութեամբ. կը սխալվէք՝ եթէ որոնէք ձեր կեանքում երևակայութեան մէջ ստեղծված պատկերներ. կեանքը ծանր խաչ է, որը տանում է իր ուսերի վրա մարդը. աշխատեցէք կրթել և զօրեղացնել ձեր հոգու և սրտի մէջ այնպիսի բարոյական սկզբունքներ, որ կարողանաք տանել կեանքի ծանրութիւնը առանց լքանելու և վհատվելու, առանց սայթաքվելու և խոտորվելու ուղիղ ճանապարհից. այդ ինքնակրթութիւնը կամրացնէ ձեր հոգեկան ոյժերը՝ մաքառելու չարիքի դէմ, որը, աւաղ, ստուերի պէս ուղեկցում է մեր կեանքին։

Նախանձը, անձնական թշնամութիւնն ու ատելութիւնը մարդկային հոգու մութ խորքերից բարձրացած հեղձուցիչ մառախուղն է, որը սակայն չի դիմանում և ցրվում է սիրոյ և ներողամտութեան առաջ, ուստի չարութեան և թշնամութեան դէմ չը պիտի մրցէք ձեր հակառակորդի գործածած զէնքով, այլ միայն այն զէնքով, որը թելադրվում է և ներշնչվում բարի զգացմունքից։

Ես գիտեմ, դուք այսօր թողնում էք Խուդադեան ապաստարանը լի երախտագիտութեամբ դէպի ձեր երջանկայիշատակ բարերարը և Բարեգործական Ընկերութիւնը, որի հովանաւորութիւնը դուք վայելել էք ապաստարան ընդունվելուդ օրից. գիտեմ և այն, որ առաւելապէս ձեր սիրտը լցված է ջերմ սիրոյ և երախտագիտութեան բուռն զգացմունքով դէպի ձեր անգուգական և անձնուէր բարեկամ-դաստիարակը՝ օր. Շուշանիկ Քանդարեանը, որին բացառապէս պարտական էք ձեր բարոյական կրթութեամբ ու ձեր հոգու լաւագոյն գծերով և ձգտումներով։ Նա, որ 10 երկար տարիներ մայրական սիրով ներշնչված ձեզ մանկութեան հասակից համբերութեամբ խնամել, կրթել և մեծացրել է, նա, որ հոգեպարար զրոյցներով և իմաստալի խրատներով դաստիարակել է ձեր միտքն ու սիրտը, ուղղելով ձեր բոլոր ձգտումները դէպի բարոյագիտականը, նա, որ ձեր հիւանդութեան օրերին մոռանալով իր անձը՝ անքուն գիշերներ է անցկացրել ձեր անկողինների մօտ, այո, ես հաւատում եմ, նա կը մնայ անմոռաց ձեր քնքոյշ սրտերում։

Սերմանեցէք կեանքի մէջ բարին ու ճշմարիտը, և Աստուած կը լինի միշտ ձեզ օգնական։

Ց. Սպէնդիար

*) Ցովնանեան դպրոցը աւարտել են՝ Նալբանդեան Վարսենիկ, Մէլիքեան Սիրանոյշ, Ղուլիջանեան Վարսենիկ, Մկրտչեան Զուշանիկ և Օղարաշեան Մարթա, որոնցից Մէլիքեան և Մկրտչեան, առանձին ընդունակութիւն ցոյց տալով գեղարուեստի մէջ, իրանց նուիրում են առաջինը՝ երաժշտութեան, իսկ երկրորդը՝ նկարչութեան։ Նալբանդեանը ունի բանաստեղծական քանքար։ Գայեանեան դպրոցը աւարտել է Թուրաբեան Ովսաննա, իսկ Կովկ. Հայուհեաց Բար. Ընկ. դպրոցը՝ Տէր-Գրիգորեան Արուսեակ։

ԵՐԱԺԻՇՏ ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ

Ցունիսի 1-ին, այսօր, Ալէքսանդրոպոլում տօնում են երաժշտագէտ-դաշնակահար Նիկողայոս Տիգրանեանի գեղարուեստական գործունէութեան 25-ամեայ յօբելեանը։

Պատմական Շիրակի բարեբեր դաշտերում, Արագածի և Ախուրեանի յորդառատ ջրերում, Անիի, Հառիճի, Մարմաշէնի և հայրենի հողարումի գեղեցիկ յիշատակարանների հարևանութեամբ ապրող ստուար հայ ազգաբնակութիւնը ի բնէ սիրահար է եղել երգ ու նուագածութեան, աշուղական խաղ ու տաղի և ժողովրդական երգերի։ Բացի այս, գիտութեան, գեղարուեստի և գրականութեան բարձր շերտերում Հայաստանի այս գաւառը տուել է անուանի զաւակներ սկսած Անանիա Շիրակացուց մինչև Աւետիք Իսահակեան։ Այս Շիրակի այդ շնորհալի զաւակների թւին է պատկանում անշուշտ ներկայ յօբելեար՝ Նիկողայոս Տիգրանեանը իր երաժշտական փայլուն և օրինակելի գործունէութեամբ։ Եթէ պլաստիկ արուեստների մէջ (նկարչութիւն, արձանագործութիւն, ճարտարապետութիւն) արուեստագէտի հաղորդիչ զգայարանքն աչքերն են, տեսողութիւնը, իսկ լսողութիւնը երկրորդական, նոյն իսկ ոչ անհրաժեշտ տեղ է բռնում, ապա տօնիք արուեստների մէջ լսողութիւնն է, որ առաջաւոր տեղ է գրաւում և ստեղծագործ արուեստագէտի համար տեսողութիւնը դառնում ո՛չ անհրաժեշտ։ Նիկողայոս Տիգրանեանին Ապոլլոնը զրկեց տեսողութիւնից՝ դրա դիմաց շնորհելով նրան ֆենոմենալ լսողութիւն, մտքի և երևակայութեան բարձր թռիչք։

«Լաւ է կոյր աչօք, քան կոյր մտօք»,—ասել են նախնի իմաստասէրները, և Ն. Տիգրանեանը հոգ չէ եթէ չէ տեսնում առօրեայ կեանքն իր խայտաբղէտութեամբ, քանի որ նա իր հոգու աչքերով է տեսնում բնութիւնը, անծայրածիր տիեզերքը, գեղեցիկը մնայուն և յաւերժականը։

Ի՞նչն է, որ աւելի յօբելեար արուեստագէտի արժէքը բարձրացնում է մեր աչքում. որ նա ստանալով արևմտեան կրթութիւն, որ ուսումնասիրելով եւրոպական հանճարաւոր երաժշտագէտներին՝ նա մնաց և մնում է արևելեան և հայկական երաժիշտ և երգահան։ Եթէ մեր արուեստագէտներից ոմանք գնալով մեծ ազգերի մայրաքաղաքները և կատարելագործվելով գեղարուեստի այս կամ այն ճիւղի մէջ՝ սկսել են իբր եւրոպական յօրինումներ անել, մոռանալով իրանց հարազատ արևելեանը և հայկականը, նախ որ շատ չնչին աշխատանք են աւելացնում Արևմուտքի լայնածաւալ արուեստին, երկրորդ՝ որ նրանց այդ աշխատանքներն էլ լինում են «ոչ այս և ոչ այն»։

Եւրոպացիք իրանք մեզանից պահանջում են մերը, արեւելեանը, որին այնքան մօտ ենք մենք և որը դարեր շարունակ հում նիւթ մատակարարելով արևմտեան ազգերին՝ մինչև այսօր էլ անթիւ գանձեր ունի թագցրած իր ծոցում։ Մեր երաժշտագէտներից Մ. Եկմալեան, Ա. Սպենդիարեան, Կոմիտաս վարդապետ, Գ. Սիւնի, Ստ. Մելիքեան զգացին այդ հարազատ պահանջի մէջ իրանց կոչումը և նուիրվեցին արևելեան արուեստին։

Նիկողայոս Տիգրանեան Ալէքսանդրոպոլի ապահովված և յայտնի ընտանիքի զաւակ լինելով՝ սկզբից ազատ զգաց իրան զանազան կոմպրոմիսներից և ամբողջութեամբ նուիրվեց արևելեան երգերին և եղանակներին։ Տասնեակ դարերով մեզ հետ ապրող իրանական ժողովուրդը, Ֆիրդուսիի, Հաֆըզի, Խայեամի սիրուն հայրենիք Պարսկաստանը լի էր դեռևս գրի չառած մուղամներով, բայաթիներով և փարսի մայր եղանակներով։ Ահա Ն. Տիգրանեան իր պատանեկութեան շրջանում ներշնչվելով Երևանում այդ եղանակների հմուտ երաժիշտ Աղամալ-աղա Աղամալեանից՝ սկսում է հետզհետէ գրի առնել, նոտագրել և դաշնամուրի ընկերակցութեամբ ներդաշնակելով՝ լոյս ընծայել հռչակաւոր «Շահնազը», «Զարգեահը», «Բայեաթի Շիրազը», «Հէյդարին» և Մօտիկ Արևելքի նման գունագեղ և ոճային մեղեդիները։ Եւրոպական երաժշտական հրատարակութիւնների յայտնի ֆիրմաները գանձեր համարեցին մեր երաժշտագէտի աշխատութիւնները և բազմաթիւ opus-ներով լոյս ընծայեցին մատչելի դարձնելով երաժշտական աշխարհին։ Ինքը Ն. Տիգրանեան երբ նստում է դաշնամուրի առաջ ու նուագում իր սիրելի եղանակները, պէտք է տեսնէք, թէ որքան է վերանում հոգեպէս և մտաւորապէս, Բաղդադի արմաւենիներն են սօսափում կարծես ու Աբուլալա Մահարիի անծայր կարաւաններն են զօղանջում ջաննաթի հուրի-փերիների երգերով։ Այնուհետև Պարսկաստանից թռչում է դէպի մայր հայրենիքը ու Շիրակի գեղջուկ ժողովրդի պարերգերն ու եղանակներն է յանձնում դաշնամուրի ստեղներին կամ իր հայրենակից անուանի աշուղից իր նոտագրած «Ջախորդ օրերը», «Բարի, գեղեցիկը» դայլայլում։

Պատիւ ու մեծարանք տաղանդաւոր հայ արուեստագէտ Ն. Տիգրանեանին ոչ միայն իր յոբելեանի տօնական ժամերին, այլ և մշտատև յարգանք ու քաջալերութիւն արուեստը սիրող սրտերից։

Այս համեստ յօդուածը կազմող իր հայրենակցի կողմից ջերմ ողջոյններ և շնորհաւորանք։

Թող շատ ապրի մեր սիրելի Նիկօլայ Ցանդէեվիչը։

Գ. Լևոնեան

—

«Մշակի» խմբագրութիւնը երէկ հետևեալ հեռագիրն ուղարկեց Ալէքսանդրոպոլ, քաղաքագլուխ Կամսարականին.

«Մշակի» խմբագրութիւնը առանձին համակրութեամբ շնորհաւորում է Նիկողայոս Տիգրանեանի երաժշտական գործունէութեան 25-ամեայ յոբելեանը և խնդրում է ձեզ լինել պատկառելի յոբելեարի առաջ իմ և խմբագրական կազմի կողմից անկեղծ յարգանքի զգացմանց արտայայտիչը։

Խմբագիր՝ Հ. Առաքելեան

ՄԻ ԿԱՐԵՒՈՐ ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

III

Ապրիլի 20-ին, ես ստացայ պ. Լ. Դանիէլեանից հետևեալ նամակը.

«Համաձայն ապրիլի 15-ից ինձ ուղղած ձեր գրութեան, իբրև ձեր լիազօրը, ես նոյն օրը, ապրիլի 15-ին, մտայ ...-ի խմբագրատունը և ի դէմս խմբագրութեան պ. Ա. Ջամալեանին ներկայացրի ձեր վերջնական առաջարկները միջնորդ դատարանի վերաբերեալ։

«Այդ առաջարկները ձեր գրութեամբ դնելով նրանց տրամադրութեան ներքոյ, ես խնդրեցի պատասխանը տալ գրաւոր կերպով, որպէս զի ապագայում թիւրիմացութիւններ չը ծագեն։

«Պ. Ա. Ջամալեանը խնդրեց ինձ պատասխանը ստանալու համար մտնել ապրիլի 17-ին, որպէսզի ինքը խորհրդակցի Թերթի խմբագրական մարմնի միւս անդամների հետ այդ մասին։

«Ես գնացի նշանակված օրը։

«Պ. Ա. Ջամալեանը բանաւոր կերպով յայտնեց ինձ, որ Թերթի խմբագրական մարմինը որոշել է իմ ներկայացրած գրաւոր առաջարկներին պատասխանել միմիայն հրապարակօրէն Թերթի էջերում, ինչպէս որ վճռած է եղել հէնց սկզբից։

«Իմ այն առարկութիւններին, թէ գործի յաջողութեան տեսակէտից և թիւրիմացութիւններից խուսափելու համար, պ. Առաքելեանի գրաւոր առաջարկները ներկայացնելով ես խնդրել էի անպատճառ գրաւոր պատասխան տալ ինձ, պ. Ա. Ջամալեանը պատասխանեց, որ գրաւոր պատասխանելու մասին իմ արած առաջարկի նկատմամբ ինքը մոռացել է զեկուցել իր ընկերներին, ուստի իր ընկերների հետ խօսելու համար մի օր էլ յետաձգեց պատասխանը։

«Յաջորդ օրը, 18-ին, ես նորից մտայ պատասխանի համար։

«Ա. Ջամալեանը խմբագրութեան անունից պատասխանեց, որ ...-ի խմբագրական մարմինը սկզբունքով դէմ է որևէ գրաւոր պատասխան տալու, ուստի կը պատասխանի իմ ներկայացրած առաջարկներին միայն հրապարակօրէն իր Թերթի էջերից։

«Չը ստանալով ըստ էութեան պատասխանը իմ ներկայացրած առաջարկների ո՛չ գրաւոր և ո՛չ բանաւոր կերպով նոյն իսկ, ես առաջարկեցի՝ խմբագրութեան այդ մերժողական պատասխանը գոնէ յայտնել ինձ գրաւոր կերպով հասարակ քաղաքավարութիւնից դրդված։

«Եւ ահա ստացայ նոյն օրը երեկոյեան հետևեալ գրաւոր յայտարարութիւնը.

«Յարգելի պարոն Դանիէլեան.

«Խմբագրութիւնը, հաւատարիմ սկզբունքին, թէ պ. Հ. Առաքելեանի հետ ունենալիք դատի վերաբերեալ բոլոր բանակցութիւնները պէտք է վարվեն հրապարակօրէն և ոչ մասնաւոր բանակցութիւններով, որոշեց ձեր բերած առաջարկների պատասխանը տալ հրապարակօրէն,... Թերթի էջերում։ Խմբագրութեանս պատասխանը լոյս կը տեսնի վաղը կամ միւս օրը։

«Ընդունեցէք, խնդրում ենք, մեր յարգանքների հաւաստիքը։

«Ի դէմս խմբագրութեան՝

«Ա. Ջամալեան»

«Այնուհետև, երկու օրից յետոյ, ... Թերթի № 83-ում իմ ներկայացրած առաջարկներին իբրև պատասխան լոյս տեսաւ հետևեալը, որ դնում եմ ձեր հայեցողութեան ներքոյ։

«Իմ միսսիան վերջացած եմ համարում սրանով։

«Յարգանքներով՝ Լ. Դանիէլեան»

Թերթի այդ կտորից ես իմացայ, որ իմ հակառակորդները ընդունում են իմ առաջարկած դատաւորների ցուցակը և իրանց կողմից դատին կը ներկայանայ Արշակ Ղազարեանը։ Վերջին հանգամանքը դարձեալ ցոյց է տալիս ձգձգումն, որովհետև, նկատեցէք, «Արշակ Ղազարեանը միայն կը ներկայանայ դատին խմբագրութեան կողմից»։ Բայց այն հարցը, թէ ո՞վ պէտք է լինի պատասխանատու կամ հակառակորդ, որ կրէ ըստ այնմ և պատասխանատուութիւնը, դարձեալ թողնվում է անորոշ մեր հակառակորդների կողմից։

Սա, անշուշտ, դիտաւորեալ նպատակով է։

Սակայն, համնելով իմ գլխաւոր նպատակին, այն է՝ որ դատարանը վերջնականապէս կազմված է, ես այլ ևս չը պնդեցի այդ պահանջի վրա և, կամենալով որ դատարանը շուտով գումարվի, ապրիլի 24-ին գրեցի իմ հակառակորդ Թերթի խմբագրին հետևեալ նամակը.

«Ի պատասխանի իմ ապրիլի 15-ի գրութեան, ուղղված խմբագրութեանդ պ. Լևոն Դանիէլեանի միջոցով, ես ստացայ ամսիս 20-ին նրանից գրաւոր պատասխան, թէ խմբագրութիւնը յայտնում է, որ 1) իր կողմից դատին կը ներկայայ պ. Արշակ Ղազարեանը, 2) ընդունում է դատական կողմն այնպէս, ինչպէս առաջարկել եմ ես։

«Թէև ...-ի խմբագրութիւնը լռութեամբ է անցնում այն հարցը, որ ես յարուցել էի, թէ ո՞վ է լինելու և իմ հակառակորդ-պատասխանատուն (արդեօք դարձեալ նոյն Ա. Ղազարեանը թէ այլ անձն), որպէսզի ինձ դէմ յարուցված զրպարտութիւնները չը հաստատվելու դէպքում, զրպարտիչը կրի իր արժանաւոր պատիժը և տուգանքը, բայց վերապահելով ինձ իրաւունք դնել այդ պահանջը միջնորդ դատարանի առաջին նիստում, ես յայտնում եմ, որ միջնորդ դատարանը կարող է այժմ գումարվել, հէնց որ պ. Ց. Սպենդիարեանը, որ անակնկալ կերպով, կնոջ հիւանդութեան պատճառով, մի քանի օրով մեկնել է քաղաքից, վերադառնայ։ Իսկ մինչ այդ, խնդրում եմ յանձնել ձեր դատաւորներից մէկին, որ տեսակցէ պ. Գր. Կիրակոսեանի հետ՝ որոշելու միջնորդ դատարանի գումարման տեղը և ժամանակը և հրաւիրելու դատաւորներին և մեզ՝ կողմերիս նիստին»։

Այնուհետև՝ երբ պ. Ց. Սպենդիարեանը վերադարձաւ մի երկու օրից յետոյ, ես շարունակ հարցնում էի տելեֆոնով և նամակով պ. Գր. Կիրակոսեանին, թէ արդեօք որևէ մէկը նրանց դատաւորներից տեսակցե՞լ է նրա հետ կամ ինքը դիմե՞լ է նրանց։ Եւ շարունակ ստանում էի պատասխան. «Ոչ ոք չէ տեսել ինձ. նոյն իսկ փողոցում պատահել եմ պ.պ. Ն. Աբէլեանին, Ա. Պապովեանին և Լ. Տիգրանեանին, բայց նրանք ոչ մի խօսք չեն արտասանել»։

Ուստի, ամբողջ 14 օր սպասելուց յետոյ, ես ստիպվեցի մայիսի 10-ին հետևեալ վերջին նամակը ուղղել իմ հակառակորդներին.

«Անցեալ ապրիլ ամսի 24-ին, ես մի գրութեամբ յայտնելով ձեզ, որ դատաւորների ցանկը կազմված լինելով՝ միջնորդ դատարանը կարող է գումարվել, առաջարկել էի յանձնել ձեր դատաւորներից մէկին տեսակցել իմ դատաւորներից մէկի՝ պ. Գր. Կիրակոսեանի հետ, որոշելու միջնորդ դատարանի գումարման տեղը և ժամանակը և հրաւիրելու դատաւորներին և մեզ՝ կողմերիս։ Սակայն, ինչպէս տեղեկացնում է ինձ ինժեներ պ. Գր. Կիրակոսեանը, մինչև այսօր ձեր կողմից ոչ ոք չէ դիմել նրան և տեսակցել։ Գործի այդպիսի ձգձգումը այն հետևանքը կունենայ, որ դատաւորները այսօր վաղը կը մեկնեն ամարանոց և դատարանը չէ կարող գումարվել։ Վերջին անգամ առաջարկում եմ ձեզ մինչև երեք օր կարգադրել, որ ձեր դատաւորներից մէկը տեսակցի պ. Գր. Կիրակոսեանի հետ»։

Սպասեցի դարձեալ մի քանի օր և ոչ մի պատասխան։

Մայիսի 17-ին ստացայ պ. Գր. Կիրակոսեանից հետևեալ նամակը.

«Մեծարգոյ պ. Համբարձում,

«Թէև ինձ խնդրել էիք ընդունել... կողմից նշանակված դատաւորներից մէկին, որը կը բարեհաճէր տեսակցել ինձ հետ և միասին որոշել, թէ երբ և որտեղ գումարել միջնորդ դատարանը, բայց այդ օրից անցել է գրեթէ մի ամիս, և մինչև այժմ ոչ ոք չը տեսակցեց ինձ հետ»։

Ապա ես իմացայ ուրիշներից, որ իմ հակառակորդ Թերթը, իմ վերջին երկու գրութիւններին ի պատասխանի, միայն մայիսի 13-ին (ուրեմն ամբողջ 20 օր յետոյ առաջին նամակից, որով առաջարկել էի յանձնել մէկին, որ պ. Գ. Կիրակոսեանի հետ գումարեն միջնորդ դատարանը) պատասխանել է, թէ իմ կողմից դա անքաղաքավարութիւն է և թէ պ. Գ. Կիրակոսեանը կարող է դիմել իրանց երեք դատաւորներից որ մէկին կամենայ, ուրեմն առանց պարզ որոշելու մէկին։

Հարցնում եմ. եթէ մէկը, արդարև, շահագրգռված է իր յարուցած դատի ելքով, մի՞թէ նա պէտք է այդպիսի չնչին ձևականութիւնների և խծբծանքների ետևից ընկնի, քաղաքավարութեան կամ МѢСТНИЧЕСТВО-ի հարցեր յարուցանի։ Մի՞թէ աւելի բնական չէր հէնց իմ առաջին նամակը ստանալուց անմիջապէս յետոյ յայտնել տելեֆոնով կամ նամակով, թէ՝ «պ. Գ. Կիրակոսեան, կարող էք գնալ և տեսնվել մեր դատաւորներից այս կամ այն անձի հետ այս ժամին», այլ ոչ թէ սպասել ամբողջ 10 օր և ապա պատասխանել, թէ «Թող Կիրակոսեանը ինքն գնայ ում մօտ կամենում է»։

Եւ այսպիսի մարդիկ դեռ յանդգնութիւն ունեն ասելու, թէ դատը իրանք չեն ձգձգում, այլ Հ. Առաքելեանը։

Իմ առաջ բերած փաստերը պերճախօս ապացոյցներ են, թէ իմ զրպարտիչ հակառակորդները, խուսափելով զանազան պատրուակներով պետական դատարանից, խուսափում են և միջնորդ դատարանից։

Բայց ես թոյլ չեմ տայ, որ նրանք խուսափեն և պետական դատարանից։ Անշուշտ, նրանք պէտք է առարկեն, թէ պետական դատարանում անկարող են լինելու փաստեր ներկայացնել, առանց իրանց անձը վտանգի ենթարկելու բէսկի. բայց չէ՞ որ այդ հանգամանքը վերաբերում է միայն զրպարտութիւնների մի կէտին, այն է՝ իմ «ազգային դաւաճանութեան» կէտին, իսկ միւս կէտերի մասին փաստեր ներկայացնելը ոչ մի վտանգ չէ կարող ստեղծել նրանց համար։ Դէ, եկէք դատարան, գոնէ այդ կէտերը ապացուցէք։

Այս բացատրութեամբ ես խնդիրը միանգամայն պարզված եմ համարում և փակված, մինչև պետական դատարանի վճիռը։

Հ. Առաքելեան

ԳԻՒՂԸ ԵՒ ԿՕՕՊԵՐԱՑԻԱՆ

III

Գաւառներում կօօպէրացիան տարածելու համար, ըստ մեզ, հարկաւոր է կազմակերպված գործունէութիւն. մենք չը պիտի բաւականանք միայն լրագրական թռուցիկ հատ ու կտոր յօդուածներով, որովհետև լրագրութիւնից գաւառական բուն ժողովուրդը համարեա շատ քիչ է օգտվում, իսկ դրա վերաբերմամբ գրականութիւնը համարեա մուտք չունի գիւղերում։ Նրա գաղափարը գիւղական ժողովրդի մէջ տարածելու միսիան պէտք է իր վրա վերցնի կամ Կայս. Կովկ. Գիւղ. Ընկ. կամ Բագուի Հայոց Կուլտուրական Միութիւնը։

Պէտք է ունենալ շրջիկ ինստրուկտորներ, որոնք շրջելով գիւղից-գիւղ՝ թէ ժողովուրդը լաւ ուսումնասիրեն և թէ ժողովրդին մատչելի դասախօսութիւններ կարդալով հասկացնեն կօօպերացիայի օգուտն ու նրա ձեռնտուութիւնը, առանց քաշվելու ժողովրդին շահագործելով իրանց դրութիւնը բարելաւող գիւղական կուլակներից։ Նրա գաղափարը տարածելու բարոյական պարտականութիւնը մասամբ պէտք է յանձն առնի մեր գիւղական նահատակ ուսուցչութիւնը, նախօրէն ուսումնասիրելով կօօպերացիայի վերաբերեալ գրականութիւնը։

Գիւղերում սպառողական ընկերութիւններ բաց անելու համար այն հաստատութիւնը, որը նախաձեռնութիւն յանձն առնելու լինի, նա պէտք է պաշտօնաւոր իշխանութեան միջոցով թոյլտւութիւն ձեռք բերի այդպիսի ընկերութիւններ կազմակերպելու գործը։ Նա պէտք է յատկապէս գիւղական կեանքին յարմարեցրած, բարեփոխված նոր կանոնադրութիւն կազմի և տպագրել տայ, հարկաւոր տեղերում բաց էջեր թողնելով հիմնվելիք ընկերութեան, տեղի, անուան, փայերի և այլն գրելու, բացվելիք ընկերութեան հարկաւոր թւով մի քանի օրինակ ծախելու, որպէսզի այդպիսի ընկերութիւններ կազմելու ցանկութիւն ունեցող գիւղացիները ուղղակի դիմեն այդ հիմնարկութեան, իսկ այդ հիմնարկութիւնը, թոյլ տալով հանդերձ, ուղարկի իր ինստրուկտորը տեղնուտեղը գործը կազմակերպելու։ Կազմակերպելուց յետոյ տարեկան մի անգամ շրջիկ կօնտրօլյորը կը գնայ ընկերութեան գործառնութիւնը կը քննի, հաշիւները կը վերստուգէ, թերութիւններն ու նկատած սխալները կուղղէ և առ հասարակ ընկերութեան գործին ընթացք կը տայ։

Գիւղերում սպառողական ընկերութեան գործի աջողութեան համար պէտք է այնպէս անել, որ ընկերութեան ծախսերը թեթև լինեն իսկ այդ բանի համար պէտք է ստեղծել հաշուապահական բոլորովին հասարակ, մատչելի ձև, որպէսզի փոքր ի շատէ գրագէտ, համրիչի վրա հաշւել գիտցող մարդը կարողանայ վարել ընկերութեան հաշիւը։

Խնայելով լրագրի սուղ էջերը և բաւականանալով մեր սեփական դիտողութիւններից դուրս բերած խորհրդածութիւններով, և աւելին թողնելով կօմպետենտ մարդկանց, կուզենայինք գրի առնել գիւղական կեանքին յարմարեցված նոր կազմվելիք սպառողական ընկերութեան կանոնադրութեան մէջ մտցնելի, ըստ մեզ, անհրաժեշտ, էական մի քանի յօդուածներ՝ թերին լրացնելը թողնելով ձեռնհաս անձանց։

1) Ամէն մի անդամ իրաւունք ունենայ մինչև 300 ռ. փայեր մտցնել՝ սկսած մի փայից։

2) Փայերին տոկոս տալ՝ ոչ աւել հարիւրին 6 ռ.։

3) Սպառողական ընկերութիւնը, անկախ փայերից գոյացած քանակից, իրաւունք ունենայ պարտք վերցնել, լիազօրների կամ ընդհանուր ժողովի որոշած չափով։

4) Ընկերութեան պարտքերի և վնասի համար պատասխանատու անել ընկերութեան բոլոր անդամներին՝ փոխադարձ երաշխաւորութեամբ, անկախ փայերի քանակից։

Ծանօթ.—Որովհետև նկատված է ընկերութեան պարտքի, վնասի հատուցման պատասխանատուութիւնը, երբ միայն անդամի ունեցած փայերով է վերջանում, անդամը մի երկու փայ դնելով՝ այլ ևս անտարբեր է դառնում դէպի ընկերութեան գործերը։

5) Գանձարանից պարտք տրվի այդպիսի ընկերութեան 5—6%-ով, ընկերութեան ընդհանուր անդամների փոխադարձ երաշխաւորութեամբ, ինչպէս տրվում է գիւղական մանր վարկային ընկերութիւններին։

6) Ընկերութեան տարեկան օգուտը ամեն տարի չը բաժանել, այլ տասը տարին մէկ գործադրել ըստ որոշման ընկերութեան ընդհանուր ժողովի մեծամասնութեան։

7) Սպառողական ընկերութեան անդամագրվելու իրաւունք ունենան և ընկերութիւնը բացվող գիւղի մօտիկ շրջակայ գիւղերի մարդիկ։

8) Կենտրոնական գիւղերում, աւաններում բացվող սպառողական ընկերութիւններն իրաւունք ունենան իրանց շրջանի գիւղերում ընկերութեան ճիւղ-կրպակներ պահել։

9) Ընկերութեան անդամներին ապառիկ տրվի, ըստ չափու անդամի կարողութեան, վարչութեան հայեցողով։

10) Տրված ապառիկի վճարումի պայմանաժամը լինի 4—6 ամիսը մէկ անգամ, պարտաւորեցուցիչ վճարելու, հաշիւը մաքրելու պայմանով։

11) Անպարտաճանաչ, ժամանակին պարտքը չը վճարող հակառակող անդամից պարտքը ստանալ մերձաւոր իշխանութեան միջոցով, առանց վճռի, այլ լոկ վարչութեան ներկայացրած օրինական հաշւի երեսով, յայտնելուց ոչ ուշ մի ամսից։

12) Ընկերութեան առևտուրը, խանութպանի և առհասարակ նրա գործունէութիւնը հեշտացնելու համար իրաւունք տրվի ընկերութեան ունենալ մարկաներ, միայն ժամանակաւոր, թէ խանութից ապրանք գնելու և թէ անդամից վերցրած մթերքի արժէքը վճարելու։

13) Ընկերութեան առևտուրը դարձնել կանխիկ և մարկաներով։

14) Ընկերութիւնը իրաւունք ունենայ անդամի ծախու բերքը վերցնել և ի մի ամբարելով ծախել ու ամբարի քրէհը, մշակի և այլն վարձքը, դուրս գալով—ինչպէս և անդամի ընկերութեան պարտքը—մնացեալը վերադարձնել։

15) Եթէ ընկերութիւնը որոշել է անդամների մթերքը վերցնել, անդամը իրաւունք չունենայ իր մթերքը մի ուրիշին ծախելու։

Ծանօթ.—Ծախել կարողանան միայն նրանք, որոնք ունեն վճարելի արքունական հարկ և այլ դատաստանական ծախքեր, եթէ ընկերութիւնն յանձն չառնի այդ փողերը վճարելու։

16) Ընկերութեան հաշիւները վճարի ինքը վարչութիւնը, և վարիչ անդամների թիւը երեքից պակաս, հինգից աւելի չը լինի։

Իսկ սպառողական ընկերութեան գործը հաստատ անելու և աջող պայմանների մէջ պահելու համար պէտք է ուժեղացնել ընկերութեան տեղական կօնտրօլը և դրսի շրջիկ ինստրուկտոր-կօնտրօլյորների գործունէութիւնը։

Ահա սրանով էլ վերջացնում ենք մեր խորհրդածութիւնների սեղմ ամփոփումը։

Մեղրի Ե. Վարդանեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

ԹԻՖԼԻՍ

✦ Թիֆլիսի 2-դ արական գիմնազիայի վերատեսուչը, Կարսանում աշակերտների համար հիմնած ամարային գաղութի օծման օրը, փոխարքայից ստացաւ հետևեալ հեռագիրը. «Ամուսնուս(?) և իմ կողմից շնորհակալ եմ ձեզնից և գաղութի բացման օրը հաւաքվածներից՝ ողջոյնի և ցանկութիւնների համար։ Վօրօնցով-Դաշկով»։

✦ Քաղ. դումայի՝ Ռոմանովների Տան 300-ամեակի յոբելեանական յանձնաժողովը որոշել է թողնել մի շարք անվճար տուրքեր, ամբողջովին կամ մասամբ, մօտ 28,000 րուբլի 73 կոպէկ։ Անվճար տուրքերից մնացած 1199 ր. 27 կոպ. հաւաքվելու է այն անձերից, որոնք մեծ քանակութեամբ անվճար տուրքեր են պարտ։

✦ Քաղաքագլուխ Ալ. Խատիսեան յունիսի 6-ին երկու ամսվայ արձակուրդով մեկնում է Ֆրանցենսբադ (Աւստրիա), այնտեղ բժշկվելու։

✦ Էջմիածնից մեզ հաղորդում են. «Ճեմարանի քննութիւնները աւարտվեցին և Թիւրքահայ աշակերտներից շատերը գնացին իրանց հայրենիքը այս ամառ պտտելու։ Առաջիկայ ուսումնական տարվայ համար երևի ուսուցչական կազմի մէջ մեծ փոփոխութիւններ կը լինեն. հաւանօրէն վերատեսչի կամ ռէկտօրի պաշտօնի մէջ կը մնայ Բագրատ եպիսկոպոսը, իսկ իբրև տեսուչ կը հրաւիրվի Ստեփան Մալխասեանցը, որ, ինչպէս այստեղ լսվում է, թողնելու է Ցոմեանեան(?) դպրոցի տեսչութիւնը և նրա տեղ հրաւիրվելու է ճեմարանի ուսուցիչ Մանուկ Աբեղեանը»։

✦ Այսօր երեկոյեան նշանակված է Հայ Դրամ. Ընկ. անդամների ընդհանուր ժողովի շարունակութիւնը։

✦ Յունիսի 2-ին քաղաքային վարչութիւնը դումա է մտցնում մի զեկուցում Վլադիկավկազի քաղ. վարչութեան միջնորդութիւնը պաշտպանելու համար, որպիսի միջնորդութեամբ վերջինս խնդրում է որ Վլադիկավկազի և Թիֆլիսի հասարակական հիմնարկութիւններին իրաւունք տրվի օգտվել, օրոշեալ գնով, միջքաղաքային հեռախօսային հաղորդակցութեամբ, որը գոյութիւն ունի Վլադիկավկազի և Թիֆլիսի միջև։

✦ Բուսաբանական այգու վերատեսուչ Խ. Ա. Ռօլլօվ հրաւիրված է Պետերբուրգ մասնակցելու յունիսի 15-ին կայանալիք այգեգործական ցուցահանդէսին։

✦ Յունիսի 3-ին Վ. Ա. Գուրկօն Նոր Ակումբում կարդալու է մի դասախօսութիւն հետևեալ թեմայով «Սպիտակ վտանգը» (արևելք և արևմուտք)։

✦ Հաջի Զէյնալ Աբդին Թաղիեվ Անաստասիա Պաւլովնա Պետերսոնի անունով փոխադրել է 1000 ռ., Թուրք կանանց բարեգործական ընկ. համար։ Այդ գումարը նշանակված է Թուրք աղջիկների դպրոցի շինութեան համար։

✦ Վարժուհիների ընկ. այսօր, ժամը 3-ին, Ալէքսանդրեան այգում կազմում է մանկական տօն-զբօսանք բազմազան ծրագրով։

✦ Երկուշաբթի, յունիսի 2-ին, երեկոյեան ժ. 8-ին, կը կայանայ Կովկասի կանանց ընկ. ընդհանուր ժողովը։

✦ Այսօր կատարվելու է հոգեհանգիստ հանգուցեալ Քալանթար Իվ. Քալանթարեանի յիշատակին։

✦ Էկսկուրսիայով Թիֆլիս են եկել Նովգորոդի ուսուցչական սեմինարիայի աշակերտները, թւով 25 հոգի, իրանց դասատուների հետ միասին։ Այստեղից նրանք մեկնելու են Բաթում։

✦ «Նուէր Մանուկներին» հրատ. ընկերութեան ընդհանուր ժողովը տեղի է ունենալու չորեքշաբթի, յունիսի 4-ին, ցերեկվայ ժամը 12-ին, Հաւլաբարի հասարակական ակումբի այգում (Միքայէլեան փողոց)։

✦ Այսօր Կ. Հ. Բ. Ընկ. դահլիճում, առաւօտեան ժամը 11-ին, նշանակված է Թիֆլիսի որբ և չքաւոր հայ երեխաներին օգնող «Լոյս» ընկերութեան տարեկան ընդհանուր ժողովը։

—

ԿՈՎԿԱՍ

✦ Մեզ հաղորդում են, որ Մեծ-Ղարաքիլիսայի ծխական դպրոցի ուսուցչական խումբը, բաղկացած 14 հոգուց, միահամուռ պատճառաբանված մի հրաժարական է ներկայացրել դպրոցի հոգաբարձութեան։ Ուսուցիչների մէջ կան այնպիսիները, որ ծառայել են 6, 5, 4 տարի և հիմա հրաժարվել են, ինչպէս ասում են, յարգելի պատճառներով։

—

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

✦ Ներքին գործերի մինիստրը նախագիծ է մշակում խոշոր գումարներով թղթախաղերը ակումբներում ընդմիշտ արգելելու մասին։

✦ Խուլիգանութեան դէմ կռւելու միջոցների մասին խորհող միջվարչական մասնաժողովը իր ուշադրութիւնը կենտրոնացրեց մամուլի նշանակութեան վրայ, որ շատ անհրաժեշտ է գիւղում. «Անհրաժեշտ է,— ասված է մասնաժողովի օրագրում,—հաշւի առնել գիւղական մասսայի հոգեբանութիւնը, որ տպագրական խօսքին վերաբերում է միանգամայն վստահութեամբ։ Յեղափոխական գրականութեանը այժմ յաջորդել է պօռնօգրաֆիականը, որին յաճախ նպաստում է անմիտ պատկերներ ցոյց տալը կինեմատոգրաֆում։ Մասնաժողովը անհրաժեշտ գտաւ կազմակերպել լայն հրատարակութիւն օգտակար գրքերի, որպիսի գործը իր վրա է վերցնելու կառավարութիւնը, չը խնայելով միջոցներ։ Պէտք է լուրջ ընտրութիւն լինի գիւղական գրադարանների գրքերի, որը նոյնպէս կառավարութեան գործը պէտք է լինի։ Հոգևորականութիւնը և զեմստվօն պէտք է գիւղացիների մէջ կազմակերպեն կրօնական-պատմական ու այլ կրթիչ զրոյցներ, երգեցիկ խմբեր, մարմ-

նամարզութիւն, կինեմատոգրաֆ՝ սակայն օգտակար պատկերներով»։

◆ Մոսկվայինակ յայտնի բարեգործ Շախովը գնում է Օդեսսայի գազանանոցի «Խմբոց» փիղը, որի տէրը պահանջում է 15,000 րուբլի։ Շախովը այդ հազուագիւտ փիղը ընծայելու է Մոսկվայի կենդանաբանական այգուն։

◆ Ճանապարհների հաղորդակցութեան մինիստրը առաջարկել է Մամուլոր երկաթուղային ընկերութիւնների անյապաղ պատուիրել և այս աշնանը գործի հանել 18,500 նոր ապրանքատար վագոն։

◆ Ռուսաստանը բացասաբար վերաբերվեց Սրաֆ-ուդ-Դովլէին Պետերբուրգում դեսպան նշանակելուն։

◆ «Пет. Курьеръ»-ի ասելով, ժող. լուս. մինիստր Կասսօն յայտնել է, որ հրաժարվում է իր պաշտոնից, արովհետև կամենում է ամուսնանալ և առանձնակի կեանք վարել։ Նա կողմնակից է, որ իր արժանաւոր յաջորդ տեսնէ մինիստրական պաշտօնում Շեվկակովին։

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

◆ Մայիսի 28-ին, Թիֆլիսի գաւառի Գըլդանի գիւղի քահանայ Տէր-Սուխոտով յարտնեց խուզարկու բաժանմունքի պետին, որ անից իր բացակայութեան ժամանակ անյայտ մարդիկ գողացան զանազան տնային իրեր 190 րուբլի արժողութեամբ։ Կասկածով ձերբակալված են երկու հոգի, որոնք իրանց մեղաւոր չեն ճանաչում։

◆ Մայիսի 30-ին, Տամարինսկայա փողոցի № 38 տանը դռնապանը ոստիկանատուն տարաւ երկու օրական մի նորածին մանուկ, որ փաթաթած էր հին լաթերի մէջ։ Նորածինը ուղարկվեց Օլգինսկի ինստիտուտ։

◆ Ալբանիայում տեղի են ունենում արիւնահեղ ընդհարումներ ապստամբների և պրինց Վիդին հաւատարիմ մնացած զօրքերի միջև. կան երկուստեք մեծ թւով վիրաւորներ և սպանվածներ։

◆ Ռումինիան յայտնել է Թիւրքիային, որ յոյն-թիւրքական պատերազմի դէպքում նա վճռապէս թոյլ չէ տալու, որպէսզի թիւրք զօրքերը գրաւեն բուլգարական Թրակիան։

◆ Պարիզում օպագնաց Լէպրէնսը աէրոպլանում տեղի ունեցած պայթումից վիրաւորվեց մահացու կերպով։ Երբ գործիքը ընկաւ հանդիսատեսների վրա, վիրաւորվեցին աւելի քան 60 հոգի։

Խմբագիր-հրատարակիչ՝
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Ժողովրդական Տան Թատրոն

Ուրբաթ, մայիսի 30-ին, Ժողովրդական Տանը ներկայացվեց Ա. Ցագարելիի «Խանում» 3 գործ. կոմէդիան։

Մի կողմ թողնելով պիէսի բովանդակութիւնը, որ արդէն ծանօթ է հասարակութեան, մի կողմ թողնելով պիէսի խախուտ, չը պատճառաբանված երևոյթները և կեղծ դրութիւնները, մի քանի խօսք ասենք խաղի մասին։

Խաղի մասին խօսելով, ամենից առաջ պէտք է յիշենք տիկ. Ցամոկեւն (Խանում) և պ. Փիրումեանին (Ակօփ), որ միանգամայն գոհացուցիչ էին իրանց դերերում։ Լաւ էին նաև տիկ. Մանուչարեան (Սօնա), տիկ. Գուլազեան (Բարաստ) և օր. Մարգարիտ (Սառա)։ Միւսները բաւարար էին. միայն պ. Պօղոսեան (Մինկէ Սուտէսարեանց) իր դերում չէր։

Ներկայացման ընթացքում Փիրումեան արտասանեց օրվայ չարիքների շուրջը պատուր կուպլէտներ։

Հինգշաբթի, յունիսի 5-ին, ներկայացվելու է «Փարիզի աղքատներ» մելոդրաման։

Բ. Ս.

ԹԱՏՐՈՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

◆ Այսօր Արտիստիկական Ընկ. Թատրոնում տեղի կունենայ Ամիրաղօյի օպերէտային խմբի վերջին ներկայացումը և խմբի տնօրէն Ամիրաղօյի բենեֆիսը։ Պէտք է ասել, որ Թիֆլիսը շատ է տեսել օպերէտային ժամանակաւոր խմբեր իր մօտ, սակայն ճշմարտութիւն է, որ Ամիրաղօյի ներկայ օպերէտային խումբը բաւական բարձր է կանգնած այդ խմբերից։ Եւ շնորհիւ Ամիրաղօյի, խմբի կազմը և բեմադրութիւնը դարձան Թիֆլիսի հասարակութեան ուշադրութեան առարկայ։ Այսօր տեղի կունենայ խմբի հրաժեշտի ներկայացումը, որ է և Ամիրաղօյի բենեֆիսը։

◆ Վաղը Արքունական Թատրոնում նշանակված է Chat Noir թատրոնի խմբի կառավարիչ Նիկօլայ Տարէնցկիի բենեֆիսը։ Chat Noir թատրոնի խումբը իր ներկայացումներով գրաւեց հասարակութեան որոշ դասի ուշադրութիւնը, որ յաճախեց խմբի ներկայացումներին մեծ թւով, մանաւանդ ակիզբներում։ Տարէնցկին իր բենեֆիսի առիթով ընտրել է Օգոստափառ հեղինակի «Թագաւոր հրէից» դրաման, որի ներկայացումը արգիլված է իշխանութեան կողմից։ Ցամոնեայն դէպս թէ պիէսի հնարաւորական լինելը և թէ Տարէնցկիի անունը պէտք է գրաւեն թատրոն ցանկալի թւով հասարակութիւն։ «Թագաւոր հրէից» պիէսի 1-ին ընթերցումը լինելու է այսօր։ Թէ այսօր և թէ վաղը ժամանակում են խմբի առաջնակարգ ուժերը՝ Տարէնցկի, տ. Զօրին, Լէվչէնկօ և այլն։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Թիֆլիս, 31 մայիսի

Հայոց Դրամ. Ընկ. մայիսի 24-ի ընդհանուր ժողովում կայացած խորհրդի անդամների ընտրութեանը չանգրգռված անձնաւորութիւնները աշխատում են սկանդալի բնաւորութիւն տալ և կապում են հեսը իմ անունը։

Բանը նրանումն էր, որ ժողովում երբ պարզվեց, որ հին անդամներից ես վերընտրվել եմ խորհրդի անդամ պ. Ցար. Զէլխանի յաջորդութեամբ իր և բազմաթյաց պ. Մուշեղեանի առաջ, որ իրանք հրաժարվում են խորհրդի անդամութիւնից, իսկ տիկ. Մամուլեանի առիւծ պ. Զ. Մամուլեանը, ևրևի լիազօրված լինելով հրաժարվել անդամներից, յայտարարեց, որ նրանք չեն ուզում գործակից լինել ինձ հետ։

Ի հարկէ, բոլոր ինձ քաջ ծանօթներին հասկանալի է մնում, թէ ինչումն է բանը, ինչ օհիր կամ յանցանք եմ ես գործել, որ տարիներով հետս գործած անձնաւորութիւնները այլ ևս անհնարին են գտնում գործակից լինել ինձ հետ։

Երեք տարի ես Դրամ. Ընկ. վարչութեան անդամի կոչումը եմ կրել և զգում եմ իմ գործունէութիւնը անբիծ։

Ինչպէս երևում է, այդպէս են զգում և հակառակորդներս, որովհետև նրան, թողնելով մի կողմ իմ գործունէութիւնս Դրամ. Ընկ. մէջ, առաջ են քաշում «այն անախորժելի և ցաւալի դէպքերը», որ կատարվել են Ժողովրդական Տան հայկական խմբակցութեան մէջ։

Հինգ տարի ես գործել եմ խմբակցութեան (սեկցիայի) մէջ և կրել վարչութեան նախագահի կոչումը պատուով (այդ մասին հոել են մի շարք յօդուածներ «Մշակում», ... թերթում, ի միջի այլոց և պ. Շիրվանզադէի յօդուածը)։

1913 թ. գարնան ես զգացի Բաքու սեկցիայի համար բեմիսկող հրաւիրելու, բայց աղատ դերասան չը գտնելով, հրաւիրեցի Զարիֆեանի կազմակերպած խումբը։ Նրբ կայացումները կայացան Արքունական թատրոնում և տուին մօտ 800 ր. դեֆիցիտ։

Զգալով, որ ես սխալ եմ գործել՝ ինքնագլուխ հրաւիրելով խումբը, և չը ցանկանալով, որ տուժի սեկցիան, ես վերցրի իմ վրա ամբողջ այդ վնասը։

Սակայն այլ կերպ նայեց գործին ընդհանուր ժողովը։ Ապրիլի 10-ին, նախագահութեամբ վերոյիշեալ պ. Զ. Մամուլեանի, նա միաձայն որոշեց վերցնել իր վրա այդ պարտքը կազմակերպելով այդ նպատակով մի շարք ներկայացումներ և զբօսանքներ, մինչև որ նրանց արդիւնքով լրացվի ամբողջ գումարը։ Նոյն ժողովին պարզվեց, որ այդ վճիռը պարտաւորեցուցիչ պէտք է լինի նոր խմբակցութեան համար, որին սեկցիան յանձնելու էր իր գործը և գոյքը (տես արձանագրութիւն)։

Երկու ամսից յետոյ կայանում է յունիսի 5-ի ընդհանուր ժողովը, որը հաստատում է առաջին արձանագրութիւնը առանց փոփոխութեան, իսկ վերստուգիչ յանձնաժողովի առաջարկութեամբ շնորհակալութիւն է յայտնում նախագահին (ինձ)։

Շուտով ընտրվում է նոր խմբակցութեան վարչութիւնը, որը, ըստ այսօրվայ յայտարարութիւնների, ոչ մի տեղեկութիւն չէ ունեցել այդ պարտքի մասին։ Թէ որքան ճիշդ է վարչութեան այս յայտարարութիւնը, երևում է նրանից, որ նոր խմբակցութեան վարչութեան մէջ մտնում են հին սեկցիայի անդամներից՝ տիկին Վ. Մամուլեան, պ. պ. Սարեան, Նազարէթեան, Ստամբօլցեան և Ց. Մալխասեան։ Բոլոր այս անձնաւորութիւնները ներկայ են գտնվել սեկցիայի վերոյիշեալ երկու ընդհանուր ժողովներին, մանաւանդ են անտեղի միաձայն որոշումներին և հաստատել են արձանագրութիւնները։ Ուրեմն, նրանք չէին կարող գործին անտեղեակ լինել, և աչնու ամենայնիւ ինձ ընդունել են նորից նախագահ։

Հոկտեմբերի ամսին վարչութեան նիստերից մէկում, երբ նոր անդամները վախ են յայտնում, որ գատարօնների գեֆիցիտը կը կլանէ ներկայացումների արդիւնքը, ես նորից առաջարկութիւն եմ տալիս վարչութեանը, որ այդ վնասը ծածկելու մասին կը հոգամ ես։

Իսկապէս, ես կազմակերպում եմ երկու ներկայացում, որոնցից վնասվում եմ 40 ր. չափ, իսկ իմ անձնական միջոցներից 6 ամսում վճարում եմ պարտք 247 ր. 50 կ., ամսական 40-ական րուբլի, որից աւելի միջոցներս չեն ներում։ Այդ գումարից տ. Մայսուրեան ստացել է 25 ր., բայց անբաւական մնալով քչութիւնից, վերցրել է կատարողական թերթ և արգելք է դրել խմբակցութեան կասսայի վրա, ճանաչելով միայն նրան որպէս օրինական պատասխանատու։

Ընդհանուր ժողովի որոշման մասին, նոյնպէս և իմ գրաւոր պարտքը վճարելու մասին խմբակցութեան այժմեան վարչութիւնը լաւ է, թոյլ տալով իրան զբաղվել զրպարտութիւններով և փաստերը խեղաթիւրելով։ Սրանից երկու ամիս առաջ ես դիմեցի այդ վարչութեան զրասոր խնդրելով, որ իմ դէմ եղած մեղադրանքները հրապարակ հանվեն մամուլի կամ դատարանի միջոցով, սակայն վարչութիւնը անցկացրեց հարցը միայն մարտի 15-ի ընդհանուր ժողովը, որը 24 ձայների մեծամասնութեամբ 21-ի դէմ որոշեց սեկցիայի այդ պարտքը չը ճանաչել։ 24 ձայներից 8-ը պատկանում էին իրանց, վարչութեան անդամներին։ Այդ որոշման դէմ ես չը բողոքեցի, որպէս անկանոն և իրաւական ոչ մի ուժ չունեցող վճռի դէմ։

«Մշակում» տպած բաց նամակում վարչութիւնը մեղադրում է ինձ մի քանի կէտերում, բայց իրականապէս բոլոր գումարները, որոնց մասին խօսում է վարչութիւնը, միայն վերցրած, կազմում են այդ չարաբաստիկ գատարօնների գեֆիցիտը։

Այս տեսած բաց նամակները հնարաւորութիւն են տալիս ինձ դատի ենթարկել վարչութիւնը և ապացուցել նրանց առաջ բերած փաստերի անհիմնութիւնը։

Ցամենայն դէպս, խմբակցութեան վարչութեան արտասովորները իմ դէմ լսվում էին մի քանի ամիս առաջ և երկու վարչութիւններն էլ հնարաւոր էին գտնում գործել ինձ հետ միասին։ Ուրեմն ինչ պատահեց հիմա։ Ինչը եղաւ իսկական պատճառը բարձրացրած աղմուկի։ Ի զուր են տ. Մայսուրեան կատարողական թերթը պատճառ բերում։ Не здѣсь зарыта собака.

Գարեգին Սրեցեան

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՕՐՎԱՅ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

◆ «Веч. Вр.»-ին Թէհրանից հաղորդում են, որ աւելի քան 1000 կալւարներ, որոնք ապստամբել էին Քերմանշահի շրջակայքը, եկան կառավարական զօրքերի բանակը և հպատակութիւն յայտնեցին։

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Գ. Ա. ՀԱԽՎԵՐԴԵԱՆ
նախկին օրդինատոր Պետերբուրգի սիֆիլ.-վեներ. կլինիկայի։ Ընդունում է հիւանդներին յատկապէս միզասեռային, վեներ., սիֆիլիսային հիւանդութեան· առաւ. ժամը 10—11 և երեկ. ժ. 6—8, Սեմեօնօվսկայա փող., № 18 (Վօրօնցօվի արձանի մօտ) առանձնապէս հիւանդների համար յարմարեցված բնակարանում։ Բժշկի բնակարան Սեմեօնօվսկայա, № 16.
(չ. ու. կ.) 804. 100—97

ԲԺ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ
Ընդունում է մարսողական—մեն զաառւթեան խանգարումներից (գիրութիւն, սակաւաբիւնութիւն, արտէրիօսկլէրօզ, յօդացաւ, պոդագրա), մալարիայից և տուբէրկուլօզից տառապողներին։
Պարիզի պրոֆ. Mathieu-ի կլինիկայ ից։
Առ. ժ. 9—11-ը ◆ երեկ. ժ. 5—7-ը։
Հասցէն՝ Михайловск. пр. 86. Телеф. 765.
(ե. ու. կ.) 400. 100—16

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ
և այլ անձեր պահանջվում են Ռուսաստանի բոլոր քաղաքների համար, իւրաքանչիւր տան մէջ անհրաժեշտ մի նոր գիւտ տարածելու գործով։ Ռոճիկ ամս. 30 ր. և ուտելիք։ Հասցէն՝ г. БѢЛОСТОКЪ. Фабрикантъ УРБАНЧИКЪ. Почт. ящ. № 30. Պատասխանի համար պէտք է ուղարկել 7 կ. մարկա։
(կ.) (В. 32837) 3—3

ՀՕՆՕՐՐԷԻ (ՏՐԻՊՊԵՐ) ԴԷՄ
ՆՈՐ-ՄԻՋՈՑ
„SALO—ՊԻՉԻԼԻՆ"
Ներգործում է արագ և արմատականապէս, և բժիշկների վկայութեամբ, համարվում է լաւ հասատուն միջոց։ Գործածելու ձեռնարկը կցվում է արկղիկին։ Իսկականը մետաղեայ արկղիկներում, հատը՝ 1 ր. և 1 ր. 80 կ.։
Միաժամանակ լաւ է ներգործում թէ սուր և թէ յարատեւ բնոյթ ունեցող դէպքերում և կարճ ժամանակի ընթացքում վերացնում է ամենայամառ բորբոքը։
ՊԱՀԵՍՏ՝ Петербургъ, Разъѣзжая ул., № 7, аптека В. Конгейма.
Վաճառվում է բոլոր դեղատներում և դեղավաճառ խանութներում։
Salo—ՊԻՉԻԼԻՆ
(կ.) (П. 57780) 37 7

Թիֆլիսի Կենտրոնական Գրավաճառանոցում
վաճառվում են հետևեալ գրքերը.
Հրաչ. «Թշուառները» III և IV հատոր գ. 1 ր 60 կ.
Տէր-Ղեւոնդեան. «Զօրս մանկական երգ, ձայնակցութեամբ դաշնամուրի» գ. 30 կ.
Խատիսեան. «Փեսայ որսողներ» գ. 50 կ.
Ատրպետ. «Խիրլաֆաթ» գ. 50 կ.
Առաքելեան. «Մի ամիս Արևելքում» գ. 40 կ.
Աստիքեանց. «Իրլանդիայի պատը» գ. 80 կ.
Լումայ. «Գաբօի ընտանիքը» գ. 60 կ.
Օտար քաղաքներից դիմել՝ Въ Тифлисъ, Центральная книжная торговля.
544. 1—1

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ ԵՒ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
ՈՍԿԻ ԲԱՐԵԿԱՄ
ՀԱՅ ԸՆՏԱՆԵԱՑ
Ջորրորդ տպագրութիւնը՝ էջ 1414. պատկերներ 334. բովանդակութիւնը հարստացրած է աստղաբաշխական, բազմակերպ գուշակողական, երկրագործական, անհնթական, երազգիտական, հիպնոտիզմական, տոմարական, փիլիսոփայական, աստուածաբանական, պատմական, ժամանակագրական, տեղեկագրական, բարեկարգչական, իմաստասիրական, ողբանական, մեղուաբուծական, չերամապահական, տարրաբանական, հանքաբանական, արհեստաբանական, առողջապահական, բժշկական, անասնաբուժական, մեկնաբանական, գուարճախօսական հետաքրքրական, գինեգործական, ժառանգական, աշխարհակագրական, ծննդաբերական և այլ և այլ բազմաթիւ և ընտիր, և շատ պէտքական նիւթերով, այլ և վճռակարկութեան, աղթարքի եւ ռամ ձգելու գիտութիւններով և էսպերանտօյի քերականութեամբ։
ԳԻՆԸ 5 ՌՈՒԲԼԻ
Ճանապարհածախսով 6 րուբլի, գիշում միմիայն գումարով դիմողներին, չէ ուղարկվում վերադիր վճարողներին։
Հասցէն Թիֆլիս, Գրիգոր աւ. քահանայ Մանդակունի։ (1,15) 180. 8—7

ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՀՈՏԵՐ
„Օրխիդօր"
„Սաիդա"
„Կօրօնկա"
„Լուսածագ"
„Սքանչելի Լանդիշ"
„Կիպրիդա"
„Րօզամունդա"
„Ալիք"
„Միգանուշներ"
„Իմ ցնորքը"
„Ցամիկի ճիւղը"
„Տօլստօյ"
„Տիլլիա"
„Ցնորքների իդէալը"
„Ջիօկօնդա"
„Թագուհի Կարապը"
Մատակարար Ն. Կ Մ. ԴՐԱՆ։
(М. 185353)

ԿԱԶՄՎԱԾ Է ՆՈՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Т-во Г. С. СКАНДАРОВЪ и Ко
ՖԻՐՄԱՅՈՎ.
Վաճառվելու են կարի մեքենաներ, գրամօֆօններ, պատեֆօններ, ժամացոյցներ և այլն։ Ընդունվում են նոր անդամներ։ Մանրամասն տեղեկութիւնների համար դիմել՝ Թիֆլիս Պուշկինեան պողոտ., № 20, առաւօտեան ժ. 9-ից մինչև ժամը 2-ը ցերեկվայ։ Հրաւիրվում են ագէնտներ։
(հ. կ.) 525. 6—2

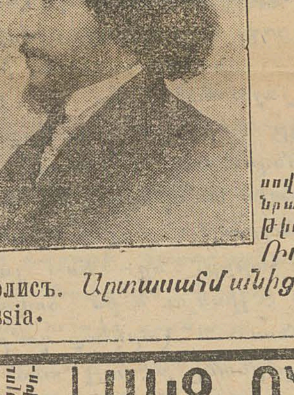

ՄԻ ՆՈՐ ՁԵՌՆԱՐԿ ՀԻՊՆՕՏԻԶՄ ԵՒ ՆՈՐ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՍՈՎՈՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ, ԱՌԱՆՑ ՈՒՍՈՒՑՉԻ.
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՇԷՔԷՐՋԵԱՆԻ
Այս նոր ձեռնարկը կոչվում է
«ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՄՏՔԻ ՔԱՋԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՄ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹԻՒՆ»
Այս նոր ձեռնարկով ամեն ոք, ով հայերէն լեզուին ծանօթ է, կարող է սովորել հիպնօզացնել, ներշնչել և սովորել նոր-հոգեբանութիւն, և գործադրել նրան իր ամենօրեայ գործերում։ Այս նոր ձեռնարկի արժէքի և ուրիշ բացատրութիւնների համար պէտք դիմել նամակով հետեւեալ հասցէով.
Ռուսաստանից—Арутюну Шекержянъ, Вельяминовская ул. № 22 Тифлисъ. Արտասահմանից—Haroutun Shekerjian, 22 Weliaminovskaya, Tiflis, Caucasus, Russia.
(կ.) 193. 25—13

ԱԿՑ. ԸՆԿ. Тифлис. Метал. Заводъ
Ինժեներ Գ. Զ. Եարալեան և Ընկ.
Թիֆլիս, Կվիրիլսկայա, 9, սեփ. տ.
Տնօրէնի տէլէֆօն № 9, Կառավարչի բնակարան 14—78.
ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ ՍՏԱՆՁՆՈՒՄ Է ԼՐԻՒ ՍԱՐՔԱՒՈՐՈՒՄՆ
Գիդրօ-շոգե-նաւթա-էլեկտր. կայարաններ՝ առանձին աւտոմատիկ յարմարութիւններով, որոնք ապատում են կայարանների վերաբերմամբ ունենալիք հսկողութիւններից։ Ջրհան, սառցային, սառուց պատրաստող, փոշեմաքրիչ, Ջրաբաշխական կայարաններ։ Վերանորոգումն և սարքաւորումն ջրաղացների, փայտասղոցարանի, բամբակազտիչ, ձիթահան և այլև պատրաստող գործարանների։ Կատարելագործված վերելակներ՝ մարդկանց և ապրանքների համար։ Կառուցում է—շարժիչներ և մեքենաներ բոլոր տեսակի տեխնիկ. և գիւղատնտես. նպատակների համար։ Կատարում է—ամեն տեսակ կաթսային, կամուրջային և այլ մետաղային աշխատանքներ։ Պատրաստում է—արտասահմանեան ֆիրմաների նորագոյն ձևերով չքեղ դարպասներ, ցանկապատներ, պատշգամբներ, բակեր և այլն։ Նախագծեր և նախահաշիւներ բոլոր մասնանշված աշխատանքների համար։
(կ.) 175. 25—11

ՆՈՐ ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԾ ԳՐՔԵՐ.
„ԳԻՐ" ԳՐԱԽԱՆՈՒԹՈՒՄ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ
Չիթունի. «Մայրենի աշխարհ», 60 կ.
«Նաւասարդ» ժողովածու. ա. 1 ր. 50 կ.
Բաքգէն վ. «Հայկական հարցը և Նուպար փաշա», 15 կ.
Խաչատրեան բժ. «Բազմածնութիւն, արուեստական ամլութիւն և հակաբեղմնաւորական միջոցներ», 25 կ.
Մօրիկ Պատրիկ. «Խենթ մշեցու խելօք խօսքեր», 40 կ.
Մանդակունի. «Հանրամատչելի բժշկարան», 1 ր.
«Զօրավար Տեմպեստան», 20 կ.
«Մարգարիտներ հայ բանահիւսութեան», I—II 2 ր.
«Բերդէցը դուրս եկայ» (նոտաներ), 50 կ.
«Երազ» (նոտաներ) 35 կ.
«Լուսը ամպերը» (նոտաներ) 40 կ.
«Կիլիկիա» (նոտաներ) 40 կ.
«Կռունկ» (նոտաներ) 30 կ.
Տէր-Ղեւոնդեան. «Ծաղկոց մտայ», «Անցիր սև ամպ», (երկու երգ նոտաներով) 30 կ.
» «Ուռենի», «Արի ընկեր», (2 երգ նոտաներով) 40 կ.
» «Զօրս մանկական երգ», (նոտաներ) 20 կ.
Արամայիս. «Գաղափարի ճանապարհին», 1 ր. 25 կ.
» «Ազատութեան արշալոյսին», 1 ր. 50 կ.
Դիմել՝ Тифлисъ, книж. магазинъ «ГИРЪ».
539. 1—1

ՀՐԱՒԷՐ
Կիրակի, յունիսի 1-ին, Հաւլաբարի ս. ՄԻՆԱՍ եկեղեցում առաւօտ. ժամը $10^1/_2$-ին
ՆՈՐԸՆԾԱՅ
Սարգիս քահ. Երզնկեանը
մատուցանում է իր
ԱՆԴՐԱՆԻԿ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԸ,
որի առիթով հոգաբարձութիւնս խնդրում է մեծարգոյ ծխականներին ներկայ գտնվել անդրանիկ ս. պատարագին։
Պատարագին կերգի Վ. Ջիլխաչօյեանի քառաձայն խումբը։
ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ
541. 2—2

Լոյս տեսաւ
«ՓՈՐՁԱՆՔՆԵՐԻ ԲԺՇԿԱՐԱՆ»
պարզ և հասկանալի լեզուով ամեն մարդու համար։ Անհրաժեշտ է մանաւանդ գաւառացիներին, որտեղ չը կայ բժիշկ և դեղատուն։ Ամեն տեսակ պատահական փորձանքներ և նրանց օգնելը ամենահեշտ միջոցներով։ Դեղաբանով և բացատրութիւններով։ Գինը 30 կ.։ Ծախվում է նաև—«Վեներական ախտերի եւ ծածուկ ցաւերի բժշկարան», նկարներով, բազմաթիւ բէցէպտներով և խորհուրդներով։ Գինը 50 կ.։ «Ծիծաղի ակնոց», անէկդօտներ։ Գինը 20 կ.։ «Կնիկարմատի չալվարը», վօդէվիլ։ Գինը 20 կ.։ «Րաֆֆիի» կենսագր. պատկերով։ Գինը 10 կ.։ «Միննոյն գագաթում» պատմուածք։ Գինը 7 կ.։ Դիմել Թիֆլիս, գրավաճառներին, և ինձ՝ Тифлисъ, Семеновская ул. № 9. Медиц. фельдшеру А. Г. ЕСАЯНЦУ. Գրքերի գինը և ճանապարհի ծախսի համար 17 կ. մարկաներով առաջուց ուղարկել։
(հ. կ.) 327. 100—15

Типографія канцеляріи Намѣстника Его Императорскаго Величества на Кавказѣ, Лорисъ-Меликовскаяулица, домъ казенный